

«ГЕНУЕЗЬКИЙ ШОЛОМ - 2011»

Одним із ефектних і ефективних способів залучення туристів і відпочиваючих до Криму є захоплючі, видовищні, анімаційні заходи. Серед них яскраво вирізняється Міжнародний лицарський фестиваль «Генуезький шолом», який уже дев'ять років поспіль успішно проходить в Судаку на території Генуезької фортеці.

Місце для проведення фестивалю обрано не випадково. Судацька фортеця немов створена для лицарських фестива-

лів: екзотика добре збережених фортифікаційних споруд, чудові природні ландшафти, романтика моря плюс багата історія міста. Хто тільки не штурмував Сугдею і не володів нею: венеціанці, генуезці, турки-османи, татари... Сьогодні фортецю штурмують туристи, і у кожного зустріч з цією видатною пам'яткою Середньовіччя надовго залишається в пам'яті. А цей фестиваль допомагає старій фортеці ожити і розповісти свою історію в яскравих театралізованих картинках.

Його мета – відродження культурних та історичних традицій епохи Середньовіччя, підтримка світових традицій проведення лицарських фестивалів, організація захоплюючого анімаційного видовища і піднесення престижу Криму як великого міжнародного туристичного центру. Програма фестивалю розрахована на те, щоб пробудити у глядачів різного віку інтерес до історичного минулого та історичних пам'яток Кримського півострова.

(Продовження на 16-й стор.)

Фото О. Носаненка.

НЕВІДОМИЙ МУЗЕЙ

Унікальну колекцію давніх бандур і документів про долю кобзарства Криму і Кубані, протягом десятиліть притулену в бібліотеці Ялтинського педучилища, названого нині Кримським гуманітарним університетом, чиновники від культури не хотіли назвати музеєм довго і вперто. Цей статус безцінне для української культури значне зібрання раритетів нашої духовної спадщини, нарешті, отримало незадовго до свого нинішнього 45-річного ювілею, та й то – завдяки настійним наполяганням української громади півострова. Втім, і сьогодні багатий на рідкісні експонати музей залишається невідомим не лише жителям, а й гостям курортного півострова, бо не фігурує в жодному з туристичних путівників Ялти і Криму.

Він, наповнений реліквіями, яким заздрить навіть Київ, чомусь незнаний загалу навіть на двадцятому році утвердження нашої Незалежності, – такий є. Створив його, одночасно з кількома ансамблями бандуристів, педагог, музикант, історик, краєзнавець, артист, для якого кобзарювання стало долею, – Олексій Федорович Нирко, 85-ліття якого виповнилося 6 у перші дні нового року.

Тут живий літопис південного кобзарства, небуденного явища культури козацької нації,

яке не можуть заперечити навіть приснопам'ятні й нинішні притлумлювачі історичної присутності українства у всі часи багатоговікового буття сонячного півострова.

Десятки інструментів початку і середини минулого століття нелегко було збирати ще й тому, що майже кожен виконавець чи творець опальної у всі часи бандури закінчив своє життя на Соловках чи в Сибіру. Туди ж не раз обіцяли запроторити й збирача та реєстратора сьогоdnішнього вельми значного історичного фактажу, пошуковця й увічнювача імен цілої когорти майстрів виготовлення і гри на старовинному козацькому інструменті, тоді ще юнака з незвичним для Ялти ім'ям – Олекса. Найчастіше – «добродію» з КДБ та запопадливі прискорювачі злиття націй «у єдиний советський народ с только руским язиком общенія», на яких рясний Крим і досі. Вони постійно ускладнювали життя й роботу педагога-україніста, котрий ще й організував та очолював ялтинську «Просвіту», цюували, тримали у «чорному списку» неблагонадійних громадян, у вічі й позаочі називали «націоналістом, бандеровцем», – бо знали його хресну долю.

(Продовження на 8-9 стор.)

Олексій Нирко і створена ним капела бандуристок біля пам'ятника Лесі Українці у Ялті

КРИМ - НАШ ДІМ...

КУДИ ЦЕЗАЮТЬ ОЗДОРОВНИЦІ?

стор. 3

СЛОВО - НЕГОРОБЕЦЬ...

ЛОЖКА ДЬОГТЮ В НАШУ КАШУ...

стор. 6

ДУШІ КРИНИЦЯ

ЧИ БУДЕ СВЯТО ПІСНІ УКРАЇНСЬКОЇ?

стор. 12

КРИМСЬКА СВІТЛИЦЯ

ЗАСНОВНИКИ:
Міністерство культури і туризму України, Всеукраїнське товариство «Просвіта» імені Тараса Шевченка, трудовий колектив підприємства «Об'єднана редакція газети «Кримська світлиця».

За вагомий внесок у справу українського національного відродження, розбудову та зміцнення Української держави редакція газети "Кримська світлиця" нагороджена медаллю Всеукраїнського товариства "Просвіта" "БУДІВНИЧИЙ УКРАЇНИ".

Головний редактор
Віктор КАЧУЛА

Газета зареєстрована Міністерством юстиції України.
Ресстраційне свідоцтво КВ № 12042-913ПР від 30.11.2006 р.
Індекс: 90269.

Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій, відповідальність за достовірність фактів несуть автори.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Літвування з читачами - на сторінках газети.

Редакція залишає за собою право скорочувати публікації і виправляти мову.

ТЕЛЕФОНИ:
головного редактора - (0652) 51-13-24
відділів - 51-13-25

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
95006, м. Сімферополь, вул. Гагаріна, 5, 2-й поверх, кімн. 13 - 14.
E-mail: kg_svit@meta.ua
Сторінка в Інтернеті: http://svitlytsia.crimea.ua

Видавець - ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури і туризму України». 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1, тел./факс (044) 498-23-63.
Р/р 37128003000584 в УДК у м. Києві МФО 820019
код ЄДРПОУ 16482679
E-mail: vidavnicтво@gmail.com

Передплата кампанія на видання ДП «Газетно-журнальне видавництво Міністерства культури України», в т. ч. і на тижневик «Кримська світлиця», здійснюється за наступними реквізитами: вул. Васильківська, 1, м. Київ, 03040, 2 поверх, 6 корпус. Відповідальна особа за передплату - Сидоренко Ірина.
Тел./факс (044) 498-23-64.

В ЖИТТІ ЗАВЖДИ Є МІСЦЕ ПОДВИГУ...

СЛІДЧИЙ ВРЯТУВАВ ПОТОПАЮЧОГО, АЛЕ САМ ЗАГИНУВ

У Криму при порятунку потопачого загинув 21-річний слідчий військової прокуратури Євпаторійського гарнізону лейтенант юстиції Герман Попов.

Як повідомили кореспонденту УНІАН у прес-службі військової прокуратури ВМС України, трагедія сталася в Сакському районі.

Офіцер у шторм кинувся рятувати чоловіка, який тонув, але сам вибратися на берег уже не зміг.

Генеральний прокурор України Віктор Пшонка

посмертно оголосив подяку 3-го ступеня лейтенанту Герману Попову за героїчний вчинок з порятунку потопачого.

ДЕПУТАТА, ЯКИЙ ОБІКРАВ ІНВАЛІДІВ, ВІДДАЛИ ПІД СУД

Прокуратура Криму направила до суду кримінальну справу за звинуваченням колишнього депутата міської ради Сімферополя, екс-директора сімферопольського навчально-виробничого підприємства Українського товариства глухих (УТОГ) Сергія Рудича у привласненні 1,4 млн. грн., виділених державою на створення робочих

місць для інвалідів, повідомила прес-служба наглядного відомства.

«За підсумками розслідування йому висунуто звинувачення у привласненні коштів в особливо великих розмірах, посадовій фальсифікації і легалізації коштів, одержаних злочинним шляхом», - йдеться в прес-релізі. За версією слідства, голова сімферопольського УТОГ привласнив майже половину грошових коштів, які держава виділила на створення робочих місць для інвалідів міста.

Розслідування проводили працівники головного управління СБУ в Криму. Матеріали справи направлені в Київський райсуд Сімферополя для розгляду по суті.

«ПО СУТІ ЙДЕТЬСЯ ПРО ЛІКВІДАЦІЮ...»

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Ніна Карпачова просить Президента Віктора Януковича припинити реорганізацію державного підприємства Міністерства оборони України «Сакський центральний військовий клінічний санаторій імені Миколи Пирогова». Про це УНІАН повідомили у прес-службі Омбудсмена.

Як зазначається у повідомленні, до Н. Карпачової звернулись понад 800 представників трудового колективу військового санаторію щодо захисту конституційного права на працю. Зокрема, вони стурбовані наказом міністра оборони України від 15 липня 2011 року про реорганізацію цього медичного закладу шляхом приєднання до державного підприємства Міноборони «Укрвійськкурорт», де працюють 30 осіб, з передачею основних фондів, оборотних коштів, інших матеріальних та нематеріальних цінностей.

«По суті йдеться про ліквідацію унікального, єдиного на теренах колишнього Радянського Союзу санаторію, де щороку успішно лікують тяжкі хвороби хребта,

опорно-рухового апарату та нервової системи 16 тисяч недужих, у тому числі інвалідів-візочників із наслідками травм головного й спинного мозку, а також проводять понад дві тисячі хірургічних операцій», - наголошується у повідомленні.

Н. Карпачова разом з головою парламентського Комітету з питань охорони здоров'я Тетяною Бахтеевою відвідали Сакський центральний військовий клінічний санаторій, зустрілися з трудовим колективом і пацієнтами зазначеного закладу. З'ясувавши обставини, що пов'язані з його перепідпорядкуванням, Уповноважений з прав людини заявила: «Викликає сумнів доцільність та правомірність реорганізації, яка реально загрожує не лише порушенню права згуртованого колективу блискучих професіоналів на працю, а й численних інвалідів - на охорону здоров'я».

У зв'язку з цим Омбудсмен звернулася з відповідним поданням до Президента України - Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України В. Януковича, пропонуючи зупинити реорганізацію санаторію.

«КУДИ ЩЕЗАЮТЬ ОЗДОРОВНИЦІ?» - читайте на стор. 3.

АВТОРА КНИГИ «КРАЇНА МОКСЕЛЬ, АБО МОСКОВІЯ» ВІДЗНАЧЕНО ПРЕМІЄЮ

2 серпня в Державному комітеті телебачення і радіомовлення відбулося засідання Комітету з премії Івана Франка в галузі інформаційної діяльності, який шляхом відкритого голосування визначив лауреатів. Про це повідомляється на офіційному сайті Держкомтелерадіо.

Поміж інших нагород згадується, що у номінації «За кращу наукову роботу в інформаційній сфері» лауреатом став Володимир Біліньський (Дунаєвщина, Хмельницька область) за

книгу «Країна Моксель, або Московія», видану у 2011 році.

«У книзі повідомляються факти, взяті з історичних джерел, що свідчать про справжню історію Російської імперії у неспотвореному вигляді, - зазначає сайт Держтелерадіо. - Книжка дає змогу пізнати причини замовчування й викривлення офіційною українською історіографією правди про московитів і Московське князівство».

Премію ім. Івана Франка в галузі інформаційної діяльності засновано 2004

року. Нею відзначаються автори нових оригінальних публіцистичних творів, що сприяють утвердженню історичної пам'яті народу, його національної свідомості та самобутності, спрямовані на державотворення і демократизацію українського суспільства.

Премія присуджується щорічно до дня народження Івана Франка - 27 серпня - у розмірі 2 тисячі грн. кожна за рахунок коштів, передбачених на цю мету в державному бюджеті, і розподіляється Державним комітетом телебачення і радіомовлення України в чотирьох номінаціях.

http://www.istpravda.com.ua

ЦЕ ТАМ, У НИХ, "В" УКРАЇНІ, А У НАС КАЖУТЬ "НА" УКРАЇНІ...

Президент Росії Дмитро Медведєв вважає правомірним вживання прийменника "на", коли йдеться про Україну, повідомляє "Ехо Москви".

2 серпня у Владимирі історик Уколова, говорючи про необхідність багаторівневої історичної енциклопедії в Інтернеті, навела український досвід створення подібного ресурсу. "Спроби створити таку енциклопедію, наскільки я знаю, вже мають місце на Україні. В Україні, вибачте", - сказала вона.

"На Україні. Це там, у них, "в" Україні, а у нас "на" Україні кажуть. Це відповідає нормам російської мови", - заявив Медведєв.

КОРАН ВПЕРШЕ ПОВНІСТЮ ПЕРЕКЛАДЕНО УКРАЇНСЬКОЮ

Коран вперше повністю перекладено і видано українською мовою. Про це на презентації видання в Будинку літератури повідомив автор перекладу, кримський письменник і видавець Валерій Басиров.

«Я цікавився Кораном давно і вирішив здійснити повний переклад смислів українською мовою. Ця праця зайняла 14 років, а станом на сьогодні є вже три перевидання», - розповів письменник.

Книгу накладом 200 примірників В. Басиров видав власним коштом. «Я робив це не для фінансового заробітку. Якщо якесь видавництво запропонує видати в більшому накладі, то я готовий до співпраці», - зазначив він.

Як розповів письменник кореспондентові УКРІН-ФОРМУ, переклад було здійснено не з мови оригіналу. За основу В. Басиров брав різні переклади, зокрема, англійський, а для перевірки правильності перекладеного консультувався з ісламістами.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР ПРО СЕВАСТОПОЛЬСЬКУ ЛІКАРНЮ

Прем'єр-міністр Микола Азаров відзначає незадовільний стан деяких лікарень в Україні та обіцяє, що уряд виділить усі необхідні кошти для ліквідації «ганебного» становища у медицині.

Зокрема, він заявив, що більшість будівель севастопольської міської лікарні споруджені ще у ХІХ столітті, палати перебувають у незадовільному стані. «Піригов у кращих умовах працював», - сказав Азаров на засіданні Кабінету Міністрів, поділившись враженнями від відвідування лікарні у Севастополі.

Крім того, він був обурений оголошенням, яке побачив у лікарні, про те, що хворі мають приносити свою постільну білизну.

«Біля дверей висить сакраментальне оголошення: "Пацієнти повинні мати із собою рушники і постільну білизну". До чого ми дійшли за роки популізму, безвідповідальності, соціальної сліпоті! Негайно потрібно за кілька років позбутися такої ганьби для європейської держави. Це наше першочергове завдання», - сказав М. Азаров.

У КРИМУ ВСТАНОВИЛИ СВІТОВИЙ РЕКОРД ІЗ ШАМПАНСЬКОГО

Кримські винороби встановили світовий рекорд, наповнивши спеціально приготований келих 56-ма літрами ігристого вина, передає РІА «Новості».

Рекорд, засвідчений представником «Книги рекордів Гіннеса», встановили на набережній у Балаклаві під час святкування «Дня народження шампанського», організованого кримським винзаводом «Золота Балка». Величезний келих заввишки близько півтора метрів виготовили у Києві спеціально заради рекорду.

Троє людей одночасно вливали вино у фужер під оплески тисяч людей, присутніх на набережній. У келих помістилися 75 пляшок вина врожаю 2009 року. Результат кримчан удвічі більший за попередній рекорд, який було встановлено у Канаді.

ПРОПАЛА... ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Ще наприкінці травня цього року я отримав листа від голови Комітету з питань культури і духовності Володимира Яворівського про прийняття за основу проекту Постанови про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2011 році (реєстр № 8122). Передбачалося, що, відповідно до проекту цієї Постанови, Україна у 2011 році буде вшанувати 120-річний ювілей професора Володимира Смирненка.

На превеликий жаль, зазначений документ так і не потрапив до відповідних аграрних відомств та інституцій. Схоже на те, що безвідповідальні аграрні чиновники в черговий раз ігнорують Постанову законодавчого органу і не збираються її виконувати. Принаймні, навіть в Інституті помології УААН, який носить ім'я Левка Смирненка, про існування такої Постанови до цього часу не знають.

Тож якщо Міністерство аграрної політики України та Українська академія аграрних наук до кінця літа не відреагують на цю Постанову і не створять відповідний оргкомітет та не запропонують заходи із вшанування пам'яті видатного українського ученого-садівника Володимира Смирненка, вони ще раз продемонструють свою байдужість до української культури та науки. Не хотілося б, щоб цю визначну дату наукова громадськість України проводила без участі нинішньої влади.

Петро ВОЛЬВАЧ, академік УЕАН, симиренкознавець, почесний садівник Інституту помології ім. Л. П. Смирненка.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
Комітет з питань культури і духовності
№ 04-21/8-377 (97666)
від 26 травня 2011 р.
Голові Кримської філії Наукового товариства ім. Т. Шевченка
ВОЛЬВАЧУ П. В.
Шановний Петре Васильовичу!
На виконання доручення Голови Верховної Ради України В. Литвина Комітет розглянув Вашого листа щодо

відзначення на державному рівні 120-річного ювілею В. Л. Смирненка.

Повідомляємо Вам, що Комітетом з питань культури і духовності з метою визначення переліку найважливіших подій у суспільно-політичному житті України та ювілеїв видатних осіб, які доцільно святкувати у 2011 році на державному рівні, впродовж липня-жовтня 2010 року було розроблено комплексний проект Постанови Верховної Ради України про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2011 році (реєстр. № 7352). До цього комплексного проекту Постанови під календарною датою 29 грудня було включено 120-річчя від дня народження Смирненка Володимира Львовича (1891-1938) - вченого, садівника, помолога.

Проте через незгоду політичних фракцій Партії регіонів та Комуністичної партії України згаданий проект

Постанови не набрав достатньої кількості голосів у пленарній залі і був відхилений. Тоді Комітет знову вніс 14.02.2011 р. проект Постанови Верховної Ради України про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2011 році (реєстр. № 8122), внесений народними депутатами України В. Ландіком та С. Кілінкаровим. У цьому проекті Постанови зберігся 120-річний ювілей Володимира Смирненка.

19 травня 2011 року Верховна Рада України прийняла за основу Проект Постанови про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2011 році (реєстр. № 8122), внесений народними депутатами України В. Ландіком та С. Кілінкаровим. У цьому проекті Постанови зберігся 120-річний ювілей Володимира Смирненка. Дякуємо Вам за пропагування наукового доробку професора Володимира Левковича Смирненка.

З повагою, В. ЯВОРІВСЬКИЙ, голова Комітету.

МАРШРУТКИ НЕ ДЛЯ «ДАРМОЇДІВ»?

Що ви знаєте про специфіку телефонних розмов, адже сьогодні без телефону – аж ніяк? Знаєте, скажімо, те, що якщо поважний чиновник, переважно працевладець, на ваше запитання, коли зайти за відповіддю, обіцяє передзвонити, то зовсім не слід цілими днями сидіти біля телефону – це звичайні садистські штучки тих, хто не хоче сказати вам просто у вічі: «Ні!» Не сподівайтесь почути відповідь і по довідковому телефону міськвиконкому. У будь-якому разі, серед моїх знайомих немає тих, кому б це вдалося. Пам'ятаю навіть, коли поважний міліцейський посадовець диктував телефон (нібито свій, власний) страйкуючим таксистам, яким допекло хабарництво на дорогах. Вони поспіхом записували його на тому, що у кого було, навіть на долонях. Чиновник закликав: «Тільки-но зателефонуйте, і я одразу ж наведу порядок!» Я зателефонувала того ж дня і потрапила у квартиру абсолютно сторонніх людей, яких посадовець обрав за «службу швидкого реагування» методом «тика».

На той час я дуже співчувала водіям маршруток, яких грабували «давіці» і які возили нас за одну гривню, і не думала, що з часом ситуація кардинально зміниться. Ось переді мною телефон фірми-перевізника «Демерджи»: 115-116, розміщений за спиною водія у маршрутках цієї установи. Там же «шановним пасажиром» пояснюють, якими вони користуються

пільгами, зокрема, інваліди I та II груп і учасники бойових дій ВВВ. Здається, всього п'ять категорій. Можна ознайомитися також і з виступом з Постанови уряду України, якою все це гарантується.

Та рибка, як кажуть, загниває з голови. За прикладом поважного урядовця оприлюднено «мертвий» телефон і підприємство «Демерджи» (у всякому разі, таким він є зараз). Довідавшись від чиновників найвищого рангу, що сьогодні величезним злом для держави є пенсіонери (про те, як вони усе своє життя вираховували податки із кожної трудової копійки, якось забулося), деякі водії маршруток розпочали масовану атаку на них, а передусім на інвалідів, котрим нібито гарантовано законом безкоштовний проїзд. І життя показує, що такими є не лише наші кримські реалії – водії маршрутки навіть склали про набридливих пільговиків пісню і не посоромився її виконати на конкурс-шоу «Україна має талант». Виступ, сприйнятий аудиторією дуже схвально, до речі, навіть продемонстрували по телевізору.

Останньою краплею стала моя поїздка 14 липня у маршрутку № 53 АК 4911 АА, що перевозить пасажирів до 7-ї міськлікарні. Ще до того на зупинці «Привоз» мені поскаржився дідусь з паличкою, що потрібний йому автобус перед самим його носом зачинив двері. Сприйняла це як звичайну неввічливість чи не уважність. А дідусь бідкався: «Ще кілька років тому він

візок з овочами до самого дому, а ось тепер вже не могу». «Воно й не дивно, – подумалось, – у ваші вісімдесят з гаком».

І ось після довготривалого очікування я, нарешті, сама стала пасажиркою – платеспроможною і без візка. Але у автобусі виявилось двоє інвалідів – одному під вісімдесят та ще не дуже стара жінка. Лишенько, що тут почалося! Водій-молодик готовий був розтерзати цих людей, які не пожертвували йому на бідність по 2 грн. 75 коп. Яких тільки «компліментів» вони не наслушалися! Особливо образило (і мене теж) слово «дармоїди». Адже «дармоїди» – це явище суто сучасне. Варто було за минулих часів лишитися за межами громадсько-корисної діяльності, як до людини конвеєром йшли представники різних громадських організацій (сама була дружинницею) і створювали їй просто нестерпні умови, доки вона байдикувала.

Щойно по телевізору (як практично у кожній передачі) повідомляли про те, що за останні 20 років не було побудовано жодного пароплава. Це ж значною мірою стосується комунальних об'єктів, потягів, літаків, атомних електростанцій тощо, які створювали колись «дармоїдами», а тепер перейшли здебільшого в «хазайські» руки.

Та водій про все це, здається, не знав – не відав. А можливо, йому просто затьмарилась розум жадою до грошей. Половину слів у його мові становило популярне слово

Це він – той хамовитий маршрут...

«з трьох букв», бо він, виявляється, має трьох дітей і шанує своїх батьків, яких теж треба утримувати.

Ну а як же бути тоді з чужими батьками, котрі не мають такого сучасного сина-горлохвата? А ось так, як він і продемонстрував це потім. Відчиняючи двері молодим людям, він зачиняв їх перед самим носом у літніх, які зовсім не обов'язково були інвалідами. Старенькі бігли за автобусом, що знову відчинявся для молодих за кілька кроків і знову залишав на вулиці небажаних пасажирів. Ця акція поправлення людських прав і гідності тривала аж до виїзду на трасу, де курсують тролейбуси. Пасажири маршрутки, як зазвичай, підтримали водія, котрого «не можна нерувати», а старим порадили (навіть голодними!) сидіти вдома. Та він все ніяк не міг заспокоїтися. На прохання дідуся, який збирався поскаржитися до міськвиконкому, назвати своє при-

звисьце, відповів теж у своєму хамському стилі. Можливо, тому, що знав: рибка гниє з голови, тож принижений і ображений «дармоїд» ніде і ніким не буде почутий.

Пригадалося, як наш Президент чемно і душевно звертався з екранів телевізорів та білбордів, вітаючи стареньких з Днем Перемоги й іншими визначними датами. Ну нехай не вистачає грошей на підвищені пенсії, але ж повага та людяність – це не бюджетоутворююча валюта.

А герою мого допису замаскуватися важко – кожна уважна небайдужа людина може навести чимало подібних прикладів. Тож, благаю, припиніть травлю тих, кому й так залишилося дуже мало. Це не «сталіністи» і «кати», як їх зручно тепер називати, а трударі, котрі невтомно працювали на суспільство майбутнього, що виявилось таким жорстоким і невдячним.

Тамара СОЛОВЕЙ.

Розгорається новий скандал навколо профспілкових санаторіїв. Генпрокуратура заявила, що Федерація профспілок України замислила передати чергові 18 цілісних майнових комплексів оздоровниць півдня країни комерсантам, з маси вже розбазарених. У Криму готується масштабне захоплення рейдерами найпривабливіших курортних територій і санаторіїв, повідомляють їхні працівники на умовах анонімності. Про підготовку до продажу оздоровниць у приватні руки знають і в уряді автономії. Його глава Василь Джарти переконаний: якщо це відбудеться, то на місці доступних за ціною профспілкових санаторіїв миттєво з'являться нові, недосажні для загалу, палаци й готелі «з видом на море». Знищуватиметься й надалі національне надбання – унікальний ландшафт і природний потенціал кримського Південнобережжя.

Законністю продажу останніх профспілкових оздоровниць зацікавилася й прокуратура автономії, яка почала свою перевірку. Зачастили сюди посадові особи Укрпрофоздоровниць, котрій підпорядковані санаторії. Лише останнім часом правоохоронці порушили проти них вісім кримінальних справ, зокрема, 4 – за фактами незаконного відчуження 5,6 тис. кв. м нерухомого майна. Сума збитку склала 20 млн. грн., об'єктами домагань стали 20 гектарів найцінніших кримських земель. У прокуратурі наголосили: загальна площа земельних ділянок санаторно-курортних комплексів Укрпрофоздоровниць в Криму за останні роки скоротилася з 120 гектарів майже на третину!

Проте керівники Федерації профспілок України уникають навіть говорити на цю тему, втім, переконують ЗМІ, що продавати санаторії не збираються. Хоча йдеться вже не про першу «відмову» від своїх оздоровниць, а про кінець їхнього й відповідно простих трудивників і їхніх дітей, подальше згорання турботи про здоров'я знесиленої чорнобильською бідою й нестатками нації.

ЯК «УБИВАЮТЬ» САНАТОРІЇ

Найпоказовішими є приклади Ялти, де розкрадено найбільше профспілкових оздоровниць. А ще ж недавно тут була ціла мережа спеціалізованих, ефективних санаторіїв легеневого, кардіологічного, ниркового та неврологічного профілів. Після приватизації, передачі в оренду, викупу й інших форм приховання профспілкової власності чимало першокласних оздоровниць припинили своє існування, інші доведено до жалюгідного стану, щоб легше привласнити. Занедбано й кліматолікування, яким славилася Ялта в минулому столітті, скаржаться безробітні медики.

Акціонування санаторіїв відбувалося кулурно, без відома трудових колективів. Закриті акціонерні товариства оздоровниць справді закриті для їхніх працівників. Закрита й інформація про вартість санаторіїв, кількість і ціну випущених акцій. Працівникам

оздоровниць навіть формально не пропонували продаж акцій, з урахуванням трудового внеску за роки роботи. Вперто приховується, хто заробив на цьому, яка частка баристів осіла в кишенях минулих керівників Укрпрофоздоровниць. Прикладів прикрої долі санаторіїв столиці кримських курортів хоч греблю гати.

Приміром, кардіологічний санаторій «Енергетик» і неврологічний санаторій «Золотий пляж» після акціонування перепродані вже кілька разів. Медперсонал давно звільнено з роботи, медичну апаратуру продано. Окремі корпуси санаторіїв здали в оренду комерційним структурам. Обидва санаторії припинили своє існування. Як і санаторій «Севастополь», корпуси якого викупили спритники, а персонал теж опинився на вулиці.

КУДИ ЩЕЗАЮТЬ ОЗДОРОВНИЦІ?

Наступна жертва – закрыта вже давно чотириповерхова ялтинська курортна поліклініка. В її численних кабінетах, розташованих біля саміського моря, лікувалося за курсівками за один заїзд по дві з половиною тисячі хворих. Хто купив цю будівлю і хто її продав, у чий гаманець пішли гроші – невідомо й досі.

Цілеспрямовано знищували й колишній санаторій ім. Кірова, який мав аж тисячу місць для лікування легених хворих. Під час розкрадання його численні корпуси відходили вітчизняним і московським ділкам за смішну ціну – всього у кілька сотень тис. грн. На спортмайданчику біля оздоровниці «хтось» збудував п'ятиповерхову «хатинку» в парковій зоні санаторію. Нових власників медицина не цікавить. Їхня мета – гешефт і нажива.

І це далеко не всі прикрі факти. Санаторій «Київ» на 400 місць раніше був кардіологічним. Після передачі його у комунальну власність Ялти почався перепродаж його корпусів іменитим власникам. Гірка доля й Ялтинського лікувального пляжу, де оздоровлювалися пацієнти усіх профспілкових санаторіїв міста. Це був центр кліматолікування із зонами контролю самопочуття хворих, метеостанцією, медпунктом, чотирма корпусами для популярної та ефективної процедури – нічного сну під шум хвиль на 400 ліжок, залами для лікувальної фізкультури тощо. Тепер усе це – власність приватної фірми. Хто заробив на цьому цинічному неподобстві, хто продав лікувальний пляж?

І, нарешті, про «вбивство» колишнього санаторію ім. Куйбишева на тисячу ліжок. Після передачі його в комунальну власність

мало що лишилося – розпродали все. А два корпуси відійшли російським підприємствам. Та й санаторій «Запоріжжя» опинився під загрозою повної втрати. Як не прикро, але увесь список втрачених доступних об'єктів здоров'я навіть важко перелічити.

«ПРИХВАТИЗОВАНО», РОЗКРАДНО, ПРОДАНО...

Отже, треба негайно провести термінову інвентаризацію купки останніх ялтинських профспілкових санаторіїв. Прокуратурі та слідчим органам, нарешті, виявити усіх давніх й останніх винних у втратах, що сталися, і дати свою беззастережну оцінку цим обурливим фактам і явищам, які стрімко ведуть до ліквідації санаторіїв. Адже залишки ще не розхапані приморської землі, як золото Клондайку, ваблять товстосумів дедалі більше. Чи врятує унікальні цілющі оздоровниці нинішня влада, яка зобов'язана покласти цюм край? Бо ж сама заявила, що перетворить Крим на перлину України, й що боротьба з корупцією для неї – серйозний іспит. Як і для Генеральної прокуратури, яка просто зобов'язана, нарешті, «перекопати» всі ділянки кримського узбережжя – рекреаційного, оздоровчого, природно-заповідного призначення та лісового й водного фондів. Бо чомусь так складається, що всі попередні перевірки й земельно-палацові «перетряси» минулих років та останнього часу не розпинули нахабного, вражаючого розмахом розграбування півострова. Адже після кожної декларованої вже не раз хвилі «принципового наступу» на кримінальне розграбування недоторканного за законом узбережжя, об'єктам і персонам «глобальних перевірок» ставало ні холодно, ні жарко. А всі колишні судові розбирання вони струшували із себе, як гуси воду. Тож прикладів воскресіння «убитих» санаторіїв, очищення найчарівніших кримських пейзажів від новобудов – «хатинок», котеджів і вілл сумнівної законності досі ще не було.

Ось і зараз у багатьох кримчан постають запитання до влади, за яку вони голосували чи не активніше від інших регіонів: чому відбувається так, що виходи із кримського земельного лабіринту правоохоронцям часто «допомагають» шукати ті «перевірляники», яких самих треба пильно перевіряти? Чому до складу комісії проникають особи, котрим вигідна плутанина, за наявності якої не так помітні безпрецедентні факти систематичного меншвання дорогоцінним узбережжям і його безцінними об'єктами? До того ж, саме тими, які держава вважає загальнонаціональним скарбом. У цій ситуації люди все менше й менше сподіваються, що за умови обіцяної громадськості прозорості розслідувань кримінальних справ, втекти від передбаченої законом відповідальності, навіть під зручним політичним прикриттям, не вдасться нікому...

Віктор ХОМЕНКО.

ОБЛИЧЧЯ ВЛАДИ

ЕКС-ДЕПУТАТА ЗАСУДЖЕНО ДО 8 РОКІВ УВ'ЯЗНЕННЯ ЗА АФЕРУ З ВКЛАДАМИ

Київський районний суд Сімферополя засудив двох керівників кредитної спілки «Южний» – колишнього депутата Верховної Ради Криму Сергія Казаченка (на фото) і гендиректора «Південної енергетичної компанії» Валерія Волкова – до 8 і 7 років ув'язнення відповідно за аферу з вкладами, повідомила прес-служба кримського управління МВС.

Ім пред'явлені звинувачення за ч. 5 ст. 191 і ч. 2 ст. 209 Кримінального кодексу – заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем і легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, здійснені у великих розмірах.

У справі проходили ще двоє колишніх керівників кредитної спілки «Южний». Їх звинувачували за ч. 2 ст. 367 КК України – службова недбалість, що призвела до тяжких наслідків. Вони засуджені до трьох років позбавлення волі умовно.

«Постраждалими визнано близько 1400 осіб. Вдалося довести, що посадовці КС «Южний» викрали грошові кошти на суму 4 мільйони 31 тисяча гривень», – йдеться у прес-релізі. Хоча загальна сума збитку, заявленого позивачами, перевищує 65 мільйонів гривень.

Суд також ухвалив стягнути з підсудних 4 мільйони гривень у рахунок погашення завданого вкладникам збитку і вирішив позбавити Волкова майна.

Постраждали збираються оскаржити винесене 25 липня рішення суду.

Кредитна спілка «Южний» була створена у 2001 році, активні дії з прийому вкладів здійснювала з 2006 до 2008 року. Восени 2009 року до міліції стали надходити звернення незадоволених вкладників. Вони заявили, що внесли до кредитної спілки гроші – і не одержали ані дивідендів, ані вкладів.

Навесні 2010 року було порушено кримінальну справу. В афері підозрювалися четверо осіб, які змінювали одне одного на керівних посадах у кредитній спілці «Южний». Влітку Київський райсуд ухвалив рішення узяти під варту Казаченка і Волкова. Фінал відомий.

(УНІАН).

ЗЛАГОДА В ЕТНІЧНОМУ РОЗМАЇТТІ

У Севастополі інколи буває неспокійно, але виключно через політиків різних мастей. Стосунки між пересічними громадянами, зазвичай, толерантні й теплі. Й це при тому, що за переписом 2001 року, тут мешкають представники близько 90 національностей. Найчисельніша група – росіяни – 71,6%. Українці складають майже чверть міста – 22,4%, білорусів – близько 1,6%, татар – 0,7%, кримських татар – 0,5%. Решту відсотків ділять між собою вірмени, євреї, молдовани, азербайджанці і т. д. З 2001 року ці цифри змінилися, але незначною мірою.

Представники національних меншин об'єдналися в національно-культурні товариства й створили Асоціацію. Керує нею беззмінно 17 років Валерій Андрійович Мілодан (на фото).

Традиційно ці товариства збираються в Українському культурно-інформаційному центрі, аби привітати одне одного зі святами, влаштувати фестиваль національних костюмів та пригостити зібрання своїми національними стравами. Сценарій такого свята готують довго й ретельно не лише представники товариств, а й фахівці Центру, тонко й ненав'язливо вплітаючи в цей віночок з національних культур традиційно українське. Й допо-

ки цим товариствам буде цікаво разом, у Севастополі пануватиме мир і злагода, – переконаний керівник Асоціації Валерій Мілодан. До нього й звертаються з запитанням:

– Коли були створені перші національно-культурні товариства?

– Все розпочалося у часи перебудови, коли пересічним громадянам дозволили об'єднуватися в групи за національними ознаками. Тоді ще був ухвалений закон про громадські організації. Найпершими, у серпні 1991 року, національно-просвітницьке товариство «Херсонес» заснували греки. Цього року вони відзначатимуть його 20-річчя.

Не менш поважний вік має національно-культурне товариство вірмен. Трохи пізніше було утворене товариство єврейської культури.

У 1993 році, коли був скликаний Конгрес громадських організацій Севастополя, товариств, об'єднаних за національною ознакою, налічувалося лише 9. Решта були створені набагато пізніше. На цьому Конгресі товариства вирішили об'єднатися в Асоціацію.

На той час я вже був офіцером запасу, займався краєзнавством та очолював мною ж створений клуб любителів історії Севастополя. До жодного з національно-культурних товариств я не входив і був обраний головою Асоціації цілком несподівано. Погодившись, все думав: «Ось налагоджу справи і відійду». Та так уже 17 років і керую, прикипів душою. Це, знаєте, хоч і клопітно, але доволі цікаво.

– Скільки національно-

культурних товариств в Асоціації?

– Сьогодні їх 33, але, думається, це ще не остаточна цифра. Вони виростають, як гриби після дощу, й це дуже добре. Але серед позитиву, який бачиться неозброєним оком, є й небажані моменти. Скажімо так, деяких товариств – по два. Й це вже суто людський фактор, незнищений за будь-яких часів і формаций. Поки що маємо два грецьких товариства й два – польських. Греки кажуть: «Не переймайтеся, скрізь, де є наші співвітчизники, неодмінно виникне суперечка. Всім здається, що ми сварилося, насправді ж – така природа нашого емоційного спілкування».

І все ж, за такого розкладу справ, ситуація усклад-

нюється. Згідно з законом про національні меншини, для підтримки та розвитку культур народів, мешкають у межах міста, виділяються бюджетні кошти. Проте міська держадміністрація не готова фінансувати замість одного декілька товариств однієї й тієї ж етнічної групи.

– Які кошти виділяються містом на підтримку національних культур?

– Минулого року ця цифра становила 160 тисяч гривень, цього року – на десять тисяч більше. Кошти виділяють виключно під кошторис програм: проведення фестивалів, семінарів, виставок, літературних вечорів, Днів пам'яті і жалоби депортованих народів тощо. За 17 років ми провели близько 700 та-

ких заходів. Це сприяє взаємозбагаченню народів, відродженню їхніх національних культур, налагодженню довіри й взаєморозуміння. Результатом такої діяльності Асоціації можна вважати міжнародну злагоду у місті.

Треба віддати належне Валерію Мілодану, завдяки його наполегливій праці засновано Севастопольський національно-культурний центр, який став першою бюджетною установою національно-культурних товариств у Криму. Центр технічно оснащений, тут проводиться науково-методична та організаційна робота. Його працівники охоче надають інформацію представникам ЗМІ. Тут світло й затишно. Усі питання, які виника-

ють в того чи іншого товариства до владних структур, вирішуються керівництвом Асоціації виважено й невідкладно. Може, тому в Севастополі не існує самозахоплення земель представниками депортованих народів. Якщо землю й захоплюють, то виключно спритні й підприємливі ділки з інтернаціональними ознаками.

Таку міжнародну взаємоповагу Валерій Мілодан ще схильний вбачати в особливій ментальності героїчного міста. Разом народи воювали, разом відбудували Севастополь у повоєнні роки, тож і беруть ці надбання в мирі та злагоді.

Лідія СТЕПКО.
м. Севастополь.

«МОЯ КРАЇНА - УКРАЇНА»

6 серпня 2011 року 95 юних кримчан вирушили в Міжнародний дитячий центр «Артек» на VII тематичну зміну «Моя країна – Україна», в ході якої вони зможуть взяти участь у різних фестивалях і конкурсах.

Ця зміна, яка триватиме до 26–27 серпня, вважається однією з кращих в «Артеку», адже вона насичена захоплюючими заходами, що зачаровують дитячі серця, –

це XIII Всеукраїнський фестиваль дитячої та юнацької творчості «Наша земля – Україна» та Всеукраїнський фізкультурно-патріотичний фестиваль школярів «Козацький гарт». На останньому конкурсі Крим представлятиме команда з 14 юних козаків міста Джанкоя, що перемогла в республіканському турі «Козацького гарту». Крім того, 16 вихованців секції астрономії Малої академії наук автономії

«Шукач», переможці різноманітних всеукраїнських змагань візьмуть участь у фестивалі «Сузір'я».

Ще 65 учасників цієї артеківської тематичної зміни – діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування, а також талановиті і обдаровані юні кримчани.

Усіх дітей чекають незабутні враження та емоції, сонце, море, і, звичайно ж, пам'ятні значки і грамоти «Артеку».

Віталіна Дзоз, міністр освіти і науки, молоді та спорту автономії, побажала артеківцям всього найкращого і висловила

впевненість у тому, що юні кримчани зможуть не лише відпочити та оздоровитися, а й гідно представляти нашу республіку на різних фестивалях і конкурсах. За її словами, артеківський дух супроводжує в житті всіх, хто хоч раз побував у цьому чудовому місці дитячої мрії. «Через багато років діти будуть згадувати ті чарівні миті, коли вони перебували в «Артеку», і це чудово, адже пам'ять людини вибірково і зберігає переважно ті спогади, які мають потужний психологічний заряд. І для нас дуже важливо,

щоб цей заряд мав позитивне забарвлення», – зазначає глава відомства.

Також міністр додала, що в рамках реалізації Стратегії соціально-економічного розвитку Криму на 2011–2020 роки уряд автономії повністю виконує і навіть перевищує взяті на себе зобов'язання з організації оздоровлення та відпочинку як дітей з соціально незахищених категорій населення, так і талановитих і обдарованих дітей.

Головне управління інформаційної політики Ради міністрів АРК.

DURO LEX – SED LEX

На сайті відділу зв'язків з громадськістю УМВС України в Севастополі ще 19 червня з'явилося повідомлення про притягнення до відповідальності учнів однієї з севастопольських шкіл за зірваний урок.

«Наприкінці навчального року, йшлося в повідомленні, - до Нахімовського райвідділу міліції звернулася директор школи з проханням кваліфікувати дії учнів 9 класу. Оперуповноваженими кримінальної міліції у справах дітей була проведена перевірка, якою встановлено: у 9-му класі, на уроці хімії, група учнів вирішили відсвяткувати кінець навчального року. До події семеро підлітків підготувалися заздалегідь: принесли гітару, й коли до класу зайшла вчителька, почали співати нецензурні частівки. Дівчата підтанцювали, дехто курив цигарки, решта - знімали подію на камери мобільних телефонів. Відеоролик потім виклали в Інтернет...»

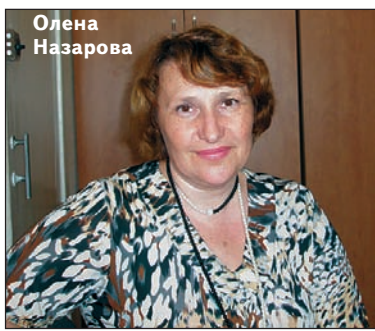
...Батьки всіх правопорушників притягнені до адміністративної відповідальності за неналежне виховання дітей. Ті підлітки, кому вже виповнилося 16 років, самостійно понесуть покарання за двома статтями - дрібне хуліганство та куріння в громадських місцях. Стосовно них суд уже прийняв рішення: одному з учнів призначений штраф, двом іншим - попередження».

Отже, як мовили у стародавні часи: Duro Lex, sed Lex - Суворий закон, але - закон.

Той факт, що подією цікавиться журналіст із Газетно-журнального видавництва Міністерства культури і туризму України, схоже, потішив начальника райвідділу освіти Нахімовського району Севастополя Ірину Батайкіну та головного фахівця шкільної освіти того ж райвідділу -

Ірина Батайкіна

Олена Назарова

Олену Назарову. Бо школа, на їхню думку, лише відзеркалює кризу культури в нашому суспільстві. Я ще не встигла закінчити запитання «Як так могло статися?» - як отримала відповідь та ще й пораду: пошукати на телебаченні програми соціального змісту. А чого варті фільми з пропагандою насилля та швидкого збагачення? Про те, чим зашарашений Інтернет - не варто вже й говорити. То де ж вчитися моралі нашим дітям? Інколи вмикаєш телевізор і червонієш за той телевізійний продукт, - каже Ірина Батайкіна.

- Не всі батьки мають змогу відслідковувати й обмежувати доступ дитини до таких програм. А це і є той виховний процес, який повністю перекреслює виховну роботу вчителя.

Головний фахівець райвідділу освіти і науки Олена Назарова додає:

- Відомий постулат «Краса врятує світ» давно став архаїзмом. А даремно, бо виховувати дітей треба на позитиві. Адже переглядаючи такі фільми, де все вирішується грішми, насиллям, брутальністю, учень думає: «А чому б мені не спробувати так?»

- Як розцінити цей інцидент з точки зору стосунків учень-вчитель? - запитую у Ірини Батайкіноі.

- Тут, на мою думку, - все в комплексі: і невміння правильно завершити навчальний рік, і неповага до вчителя. Бо, погодьтеся, одні й ті самі учні на різних уроках поведуться по-різному. У даному випадку, це - приниження вчителя. Дивує те, що школа № 19 - спеціалізована й відбирають туди краших дітей, з високими здібностями до навчання. Хотілося б, звичайно, щоб такі діти мали й вищий рівень культури. Це прекрасна школа, зі своїми традиціями, але, на жаль, і її оминув такий прикрий випадок. Я погоджуюся з колегою, що краса

врятує світ, але варто при цьому пам'ятати й іншу думку: злочинеш має знати про невідворотність покарання. Думається, цей постулат у вихованні також не зайвий. У даному разі підлітки 15-16 років переступили певну межу. Їхні кроки були свідомими, тому дії керівництва школи ми повністю підтримуємо. Документи до правоохоронних органів було передано лише після численних спроб вирішити питання виховними засобами.

- Учні знали, що за такі вчинки будуть притягнуті до відповідальності?

- Кожна школа має свій Статут, де чітко вписані правила поведінки у школі. Статут складений на основі типових правил, опрацьованих Міністерством освіти і науки України, адаптований під конкретний навчальний заклад. До того ж, дев'ятикласники мають уроки з правознавства. Безсумнівно, учні знали, на що йдуть. Таку поведінку спровокувала безкарність. Адже ця група школярів і раніше поводитися не найкращим чином, але жодного разу не була жорстко покарана. У школах бувають різні інциденти. Звісно, підлітки не можуть поводитися так, як дорослі. Але такого цинізму, щоб знімати на відео та ще й в Інтернеті розмішувати, ще не було. Головне у цьому випадку те, щоб усвідомили як учні, так і їхні батьки, що кара за такі вчинки - невідворотна.

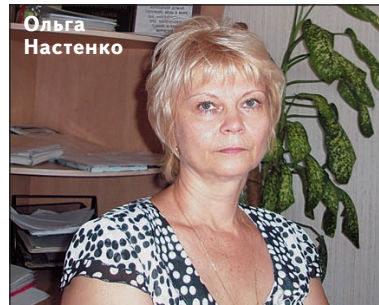
Є ще одна прикрийсть цієї події - мовчазна співучасть решти школярів. Адже за цією ганебною «виставою» спостерігав увесь клас. І ніхто не намагався спинити сімох порушників. Навіть ніхто не виїшов на знак протесту з класу. Ось що є жахливим! Йшов зворотний виховний процес. А скільки учнів ще подивилися відеоролик! Справжня наука вседозволеності!

- Ці підлітки будуть відрізані зі школи?

- Ні, такого права у нас немає. Дев'ятикласники вважаються випускниками, вони закінчили 2 ступінь навчання. Це спеціалізована школа з поглибленим вивченням іноземних мов. Учні інколи відрівають, але тільки за неналежний рівень знань. Дехто з цих дітей, може, й не піде у 10 клас. Але лише ті з них, кому не до снаги програма спеціалізованої школи. Може, й це стало причиною такої поведінки, захотілося наостанок грюкнути дзве-

рима. До речі, у батьків були «круглі очі»: вони не могли повірити, що їхні діти могли так вчинити. Взагалі, чимало батьків на зауваження вчителів відповідають однозначно: «Я цьому не вірю. Моя дитина не могла так вчинити». Часто такі розмови відбуваються у присутності учня: батьки стають на бік дитини і вчитель безсилий щось довести. А потім, коли уже все вихлюпується через край, батьки хапаються за голову. Але довести їм, що такий цинізм, жорстокість проявляються не раптово, а зростають роками, буває не легко.

Тривалий час розмови дозволили під'їхати до райвідділу освіти і науки директорів школи № 19 Ользі Настенко, і вже мала одразу трьох респондентів. Кожна з них пройшла довгий шлях від учителя-початківця до директора школи й потім до фахівця та начальника райвідділу освіти і науки.

Ольга Настенко

- Коли стався цей прикрий випадок? - звертаюся до директора школи Ольги Настенко.

- Це було у п'ятницю, 13 травня. Зірвали урок, таке вже траплялося, учитель хімії, на моє прохання, подала доповідну записку. Через три дні ми зібрали педагогічний консиліум, куди викликали учня, організатора інциденту. Батьки його відмовилися прийти, хоч це - доволі благополучна родина. Поговорили з підлітком, присоромили, й він розкався у скоєному. Ніхто тоді не знав справжніх масштабів цього інциденту. А далі - кінець року, екзамен, випускні вечори тощо.

31 травня нам зателефонували батьки учнів цього ж таки класу й запитали, чи бачили ми викладений на учнівських Інтернет-сторінках відеоролик про зірваний 13 травня урок хімії? Й лише тоді наш завуч разом з педагогом-організатором з виховної роботи віднайшли в Інтернеті той відеоролик, скачали його та зберегли у комп'ютері.

Зателефонувавши до правоохорон-

них органів, ми отримали кваліфіковану оцінку події, а також пораду не залишати безкарно такі речі й подати заяву. Зібравшись усім педагогічним колективом, ми ще раз переглянули те відео. Скажу вам, це був справжній шок. Всі учні, які брали участь у цій ганебній події, - з благополучних родин, що дуже насторожує.

Неприємно, що вчитель у таких ситуаціях - безсилий. Що б не трапилось, завжди винна школа. На мою думку, до таких випадків призводить відсутність співпраці батьків з учителями. Виявляється, що і в родині через брак часу виховні процеси зведені до мінімуму, і до вчителів повної довіри немає. Інколи батьки починають сваритися з класним керівником у присутності того ж таки учня. Чого варте зауваження вчителя після такого прикладу? Безкарність виховує вседозволеність. У нашому випадку більшість учнів, що «засвітилися» у зриві уроку, запланували після 9 класу піти зі школи й вони дозволили такий собі демарш на останньому уроці хімії. Цинізм, з яким вони це зробили, важко пояснити і сприйняти. Адже це вони усе знімали на відео - не ми! Хоча їхні батьки й досі дорікають нам. Ми вже почули від них усе, що завгодно: непрофесійні педагоги, не любимо дітей тощо. Але чому я маю їх любити? Я сумлінно виконую свою роботу й повинна однаково ставитися до всіх учнів. А любити у мене є кого. Я маю своїх дітей, свою родину. Вдаватися до таких сильних почуттів, як любов чи ненависть, вчитель, на моє переконання, взагалі не має права.

- Найбільші бешкетники, як відомо, не на всіх уроках поведуться однаково. Що Ви можете сказати про вчителя хімії?

- Інтелігентна, порядна людина, хороший фахівець, толерантна у спілкуванні з колегами, позитивно ставиться до учнів. Може, більш позитивно, ніж дехто на те заслуговує.

За всю мою журналістську практику я не мала одразу трьох респондентів. Важке інтерв'ю. Три пари очей, наповнених тривогою й болем. На моє глибоке переконання, держава в неоплатному боргу перед вчителем. Це на його тендітні, частіше за все, жіночі плечі сьогодні тисне криза моралі всього суспільства. Ще кілька десятиліть такої кризи - і все обернеться бідою, виправляти яку будемо століттями.

Лідія СТЕПКО.

м. Севастополь.

ЧИ МОЖНА ЛЮБИТИ «БЕЗСУМЛІННО»?

Про те, що у Севастополі вперше виконуватиметься «найкращий у світі гімн», я довідався з оголошення на автобусній зупинці. Кинувши всі справи, я відвідав цю подію. Поки наповнювалась глядацька зала, я поспілкувався із автором Олександром Петровичем Павловським. У розмові виявилось, що він «мучиться цим» (віршуванням) із студентських років, а «геніальний» гімн (який кращий навіть за гімн Радянського Союзу) написав, тому що йому

«набридли та пісенька, написана 1834 року» «якимсь попідком». І додав: «три області мутьять всю Україну, оця Галичина». «Щоб не гавкали бандерівці» і поки гімн ще не затвердила Верховна Рада, він назвав твір «Гімн України». Зрозумівши, що це інтерв'ю, він із радістю розкрив усю свою ненависть до України, подарував аркуш з текстом, де були помічені наголоси. Говорив про якісь 50 тисяч доларів, які йому пропонували за ці слова «творчі люди з Москви». На початку року він звернувся до директора школи, а більше сотні глядачів проковтнули цю нісенітницю. Адже слово «сумління» означає «совість». Любити безсумлінно - це, вочевидь, любити безсовісно. Урочисто і з пафосом проспівана нісенітниця залишається нісенітницею.

Директор школи № 57 пообіцяла продовжити вдосконалювати виконання цього твору, так і не усвідомивши, що довіряти проїдисвітам, які шукають сумнівної слави, не слід.

Висновок з цієї дурниці місцевого масштабу може бути один - сфера освіти у Севастополі деградує через втручання в неї як політичних сил, громадських і релігійних організацій, що прямо заборонено «Законом про освіту» у статті 8, так і потерпає від безперешкодної активності графоманів-шовіністів.

Микола ВЛАДЗІМІРСЬКИЙ.

У СІМФЕРОПОЛІ ПОРУШЕНО КРИМІНАЛЬНУ СПРАВУ ЧЕРЕЗ НЕЦЕНЗУРНІ ПІСНІ БІЛЯ ВІЧНОГО ВОГНЮ

Міліція порушила кримінальну справу за фактом хуліганства, провівши перевірку після появи в Інтернеті відео, на якому група молодих людей співають пісні з нецензурною лексикою біля Вічного вогню на могилі Невідомого солдата у Сімферополі.

«Справу за частиною 1 статті 296 Кримінального кодексу України (хуліганство) порушив Залізничний райвідділ міліції Сімферополя», - повідомила УНІАН телефоном Ольга Богословська, головний фахівець відділу зв'язків із громадськістю Кримського управління МВС.

Відео з'явилося у мережі в середині липня, його виклав у «Живому журналі» один із блогерів. «Гуляли з другом нічним парком нещодавно, спілкувалися... Раптом почули якийсь шум біля Вічного вогню, вирішили заглянути, розвідати, а там - концерт. Сидить тусовка з гітарою, мікрофоном та усилком, і співають пісеньки, розпиваючи спиртне», - написав користувач «Живого журналу»...

ЛОЖКА ДЬОГТЮ В НАШУ КАШУ...

Борис Бурда

У Севастополі з 1 до 7 серпня проходив фестиваль авторської пісні «Балаклавські каникули». Я не є фанатичним прихильником авторської пісні, але до будь-якої творчості ставлюся з великою повагою. 5 серпня у міському Будинку культури та дозволя у рамках вишеназваного фестивалю мав відбутися вечір під назвою «Весела кухня з Борисом Бурдою». Відомий одесит-інтелектуал має чимало шанувальників, і не лише серед глядачів передачі «Что, где, когда?». Я також серед них, бо симбіоз інтелекту та легкої веселої вдачі ціную понад усе.

Велика зала Будинку культури була переповнена вшент, городяни та гості міста радо вітали Бориса Бурду. Вийшовши на сцену, він передусім вибачився за свій непрезентабельний, як для ведучого концерту, вигляд — короткуваті джинси й вигорілу на сонці сорочку: «Якби не ця сорочка з льону, не доїхав би сюди, помер би від спеки».

Байдужі до сценічного дрес-коду севастопольці були у захваті від кумира, що розповідав про родзинки кухні різних народів, дивувався рецептами страв, організовував інтелектуальні вікторини та дарував переможцям призи. Час від часу він зупинявся, аби представити чергового барда з його гумористичним репертуаром. Пісенні історії, вихоплені з виру життя, приправлені тонким гумором, переривалися бурхливими аплодисментами. Перше відділення концерту промайнуло як мить.

Не схильний відпочивати за кулісами, Борис Бурда спілкувався з городянами у фойє, роздавав автографи, фотографувався, розповідав, як колись у дитинстві опановував музику та спів. Стимули до співу, як виявилось, були типовими для всіх підлітків: «...Хотілося бути в центрі уваги, подобатися дівчатам. З раннього дитинства я грав на піаніно: це була мрія мого дідуся й мене просто примушували грати. Пам'ятаю, бабуся з дідусем ставили на інструмент годинник і казали: «Гратимеш від цього часу до цього». Зрештою, я таки навчився й навіть отримував від цього задоволення, награвши популярні пісеньки спочатку для однокласників, потім для друзів з піонерського табору. Але ж піаніно не тягатимеш за собою і мій товариш Ляоня зголосився навчити мене грати на гітарі, буквально за п'ять-шість уроків. Як не дивно, бо сам собі я здаюся ледарем, вже через місяць-другий я опанував ту науку й дуже цим пишався».

Веселе спілкування севастопольців з Борисом Бурдою перервав дзвінок: глядачів запрошували до зали.

Друге відділення як дві краплі води було схожим на попереднє: жарти та інтелектуальні вікторини від Бориса Бурди чергувалися з виступами бардів з Одеси, Москви, Волгограда, Донецька тощо. Було справді весело, невимушено і я раділа цій знахідці, маю на увазі сюжет. Так тривало, аж поки на сцену не вийшов бард із Донецька Вадим Гефтер. Спочатку він заспівав про злодія-домушника, який з успіхом крав, допоки не розжирів на дармових харчах. Відтоді для нього настали скрутні часи, бо застряг у відчиненій квартирі, де його і знайшов господар. Особливістю його виконання було те, що співав він від першої особи. Друга пісня під назвою «Сомалійський пірат» змусила мене повернутися до думки, що у Севастополі політикою займаються навіть барди. Треноване журналістське вухо, мабуть, не здатне розслабитися до тієї межі, аби перестати препарувати текст. Сомалійський пірат, за творчим задумом автора, колись навчався у Москві, закінчив, мовою оригіналу, МГИМО, вчився за рублі й тепер ностальгує за тими часами. Своєрідно ностальгує, як і автор, що знову співав від першої особи — такий у нього стиль (вибачайте за цитату):

...Как жаль, что не учили
экономику в МГИМО
Уж при форштевень иль швартуйся лагом
По морю нынче плавает
одно только дерьмо
И чаще, что под сине-желтым флагом...

Перша думка, що промайнула в мій голові: це мені почулося, цього не може бути. Місто переповнене і моряками, і цивільними, і військовими. Хіба ж може людина мистецтва плюнути в обличчя такої кількості українських моряків, зневажати державу, її символіку? Цього не може бути! Проте пошукова система Google швидко розвіяла мої сумніви. Набравши лише три слова: пісні Вадима Гефтера, я почула те ж саме, що й на концерті. Як кажуть, з пісні слів не викинеш...

Пісень - безліч, проте комусь таки було потрібно, щоб у Севастополі прозвучала саме ця. Тепер я вже схильна припуститися думки, що вона така — не єдина. Адже на пресконференції, яку барди разом з організаторами фестивалю провели чомусь у Будинку Москви, директор цього російського закладу Володимир Стручков сказав: «Творческие встречи, подобные «Балаклавским каникулам» - яркий пример эффективности «народной дипломатии». Все те, кто из республик бывшего СССР приезжают к нам в Севастополь, по-прежнему едины в своей любви к Родине... И Дом Москвы всегда готов поддерживать такие знаковые для Севастополя мероприятия».

Своїми гіркими роздумами про «фестивальні родзинки» я поділилася з офіцером ВМС ЗС України у відставці Вадимом Махном. Сказати, що мене його відповідь заспокоїла, поки що не можу. Але можу її процитувати: «Президент України у травні поточного року видав розпорядження на будівництво корвета для Українського вій-

Вадим Гефтер

ського флоту. Як кажуть: «Собака лаєт, а караван ідет».

Це добре, що караван рухається, але скільки ж ще треба десятків років, аби та собака вже, нарешті, не гавкала? Може, варто придивитися певним службам, хто сприяє тому гавканню? Хіба це нормально, що на двадцятьому році Незалежності дозволено так принижувати український флот, українську державну символіку та ще й у рамках культурницьких заходів?

Лідія СТЕПКО.

м. Севастополь

На фото (зліва направо): Олександр Баль (Мінськ), Борис Бурда (Одеса), Андрій Соболев (Севастополь) - один з організаторів фестивалю, Володимир Стручков - директор Будинку Москви, де відбувається прес-конференція, Ксенія Машкова (Москва).

НА ШЛЯХУ ЗУСТРІВСЯ «ПІЛІГРИМ»

Кажуть, якщо хочеш побажати людині злого, побажай їй жити в епоху змін. Але немає лиха без добра – саме завдяки цьому викристалізуються справжні характери, і, як протест на неминуче зло, деінде спалахують яскраві особистості, зорієнтовані на служіння людям.

Про це подумалося, коли я гостювала у дитячому благодійному центрі «Пілігрим», про існування якого раніше і чути не доводилося. Працює тут група волонтерів, котрим ще треба примудритися, аби вивільнити час і присвятити його дітям, адже є і власні сім'ї, яким треба давати лад.

У Воронових це «захоплення» родинне. Андрій Анатолійович має свій торговельний бізнес, а переважну частину життя присвячує чужим дітям, на яких бракує турботи і коштів власним батькам, або ж які не мають навіть ось таких нестабільних родин. Усе по догляду за приміщенням робить він власноруч. Поруч і його дружина Альона. Сьогодні ж таку молоду гарну жінку біля власної плити не прив'яжеш! Що ж її змушує готувати обіди для отих «бомженят», яких «відловлює» на вулицях Сімферополя Денис Лонський, а потім купають, переодяга-

ють, перуть дитячий одяг і, нарешті, запрошують до столу? Адже є і власна дочечка, і власні клопоти...

Денис – теж підприємець. Займається сільським господарством. Невже цього недостатньо?

– Ми не відмовляємо нікому, хто до нас звертається, – розповідає він. – Але здебільшого шукаємо самі тих, хто потребує допомоги. Це і малозабезпечені багатодітні сім'ї, і просто окремі громадяни. Днями я побачив у газеті «Бомженят», яких «відловлює» на вулицях Сімферополя Денис Лонський, а потім купають, переодяга-

ють сльози, каже, під вибори зверталася до лідерів провідних партій, всі обіцяли, та ніхто, вибачте, і в жменю не плюнув. Але ми одразу ж запропонували їй зустрітися, підібрати щось із одягу, обговорити інші питання, що її хвилюють. Втім, вона, здається, так і не повірила, що ми щиро переймаємось її долею.

А можливості наші залежать, у першу чергу, від бажання. Для мене, наприклад, особисто – найбільша втіха бачити, як у дітлахів світлішають очі, діти змінюються, змінюється їхня лексика і вони стають нашими регулярними відвідувачами. Адже ми зустрічаємося лише вдень, бо ночувати тут ніде.

– «Пілігрим» – це щось на кшталт психолого-реабілітаційного дитячого центру?

– Можна сказати і так. Ми не лише доглядаємо за дітьми. У нас працює чимало гуртків. Андрій Воронов навчає дітей комп'ютерній грамоті. Я ходжу з ними у мандрівки. Люба Дю (до речі, вона – кореянка) допомагає їм робити власноруч різні вироби. А наша директорка Фатіме Абдіраманова (ми називаємо її Фаєю) – танцівниця, тож професійно навчає дівчаток танцям.

Нещодавно одна зі стін ідальні у «Пілігримі» стала дзеркальною – це, як і все інше, подарунок спонсорів. Тепер дівчатка зможуть бачити себе під час танцювальних вправ, що допоможе їм краще оволодіти технікою.

Хлопці розповіли також про літні соціальні табори (с. Зуя), де вони працюють ватажками і за таких умов мають можливість взяти на безкоштовний відпочинок своїх маленьких вихованців.

Андрій Воронов зазначає: – У колі нашої уваги є сім'я, де дванадцять ді-

тей, а батька немає – його вбили. Що може дати цим дітям одна мати? Влітку меншеньких неодмінно беремо в табір на відпочинок. Офіційно день перебування там коштує 140 грн. Де б мати взяла такі гроші?

Від хлопців я дізналася і про долю маленького Данилка, якого мати не збиралася віддати до школи. Не було коштів зібрати дитину, задовольнити вимоги шкільної адміністрації. Зробили це працівники «Пілігрима». А тепер допомагають хлопчику у навчанні, як і багатьом іншим школярам, що приходять сюди робити уроки.

А які тут організують свята! На них збирається дітей по 40, а то й більше. Та передсвяткові клопоти і перевантаження швидко забуваються. У пам'яті залишається тільки позитив. Бо ж як не радіти, коли даруєш радість іншим?

З директором «Пілігрима» Фатімою Абдірамановою спілкуватися довелося в телефонному режимі. Вона була на сесії – навча-

Денис, Андрій і Маша

ється на 5-му курсі Кримського державного інженерно-педагогічного університету на факультеті кримськотатарської філології. В мене до неї було одне з найголовніших запитань – щодо спонсорів. Воно так і залишилося відкритим.

Тож сподіваюся, ми з «Пілігримом» знову зустріне-

мось на житейських стежинах. Добре, що він є і не приховує своєї адреси. А це вул. Садова, 67. Будинок, прямо скажемо, нестандартний – як маленький казковий палац.

Волонтери пояснюють: відібрали у «крутих» і віддали дітям. Думаю, це – справедливо.

Тамара СОЛОВЕЙ.

Стіни розмалювали самі діти

Ідальня, вона ж танцювальна зала

У комп'ютерному класі

ТЕРИТОРІЯ ДИТИНСТВА І ПЕРЕДВИБОРНЕ «БАТЬКІВСТВО»

Так уже склалося, що, відвідуючи громадські заклади для старих і малих, постійно чуюсь не про досягнення та плани на майбутнє, а про рутинні житейські проблеми.

Тож коли директор Сімферопольського міського дитячого будинку Олена Набіївна Тахтабаєва на перше з моїх запитань відповіла: «Мені легше перерахувати, чого не треба, ніж що нам потрібно», я аж ніяк не здивувалася. Здивувалася пізніше, коли побачила доглянутих, пристойно одягнених підлітків з мобільними телефонами, які взяли провести мене з директорського кабінету до виходу.

Ні, Олена Набіївна не перебільшувала, цим дітям дійсно дуже багато потрібно, зважаючи на ті, певно, ще радянські нормативи, згідно з якими дівчаткам на два роки виділяється троє колготок і двоє трусиків. Бо

колготки ж тепер одноразові, а до того ж, у січні не одягнеш ті, які потрібні у вересні. Та і пальта сьогодні не в моді, вони, звичайно, є (а разгом поцікавиться якась комісія?), але ходять дівчата і хлопці у яскравих курточках, про які в переліку необхідного взагалі не згадується. Але Олена Набіївна, наймолодша у колективі вихователів за віком (хоча і обіймає вже свою посаду 13 років), добре розуміє: вихованці мають одягатися так, як усі їхні однолітки. Та й живуть вони не за ґратами – навчаються у школі разом з «домашніми» дітьми. Тож навіщо їм додаткові комплекси?

Відома ситуація і з матрацами – вона порушувалася навіть на колегії Міністерства праці та соціальної політики в Євпаторії. Нинішні матраци – не радянські, і не можуть вони служити три роки ні в будинку для старень-

ких, ні для маленьких – продаються, розсовуються, рвуться.

А кросівки? Вони взагалі «згорають» за кілька місяців. Ось чому без спонсорів – аж ніяк. І це враховуючи, що основні статті фінансування є захищеними. Такі, як зарплата, ремонт, харчування. Останньою передбачається майже 30 грн. на дитину щоденно.

Побувала я колись у дитбудинку саме у розпал передвиборного «батьківства» – коли кандидати в депутати щонайактивніше виявляли своє людиноловство. Графік їхніх візитів був досить щільний – аж черга утворилася.

Спасибі, звичайно, за подарунки – ось, наприклад, один з кандидатів у владоможці подарував дитячому будинку пилосос та накрит святковий стіл для «літніх» і «осінніх» іменинників. Але отака «епідемія» добродин-

ства раз на п'ятирічку дає підстави почуватися предметом для спекуляцій, і це вже навіть діти розуміють.

У той же час Олена Набіївна зі широчинністю розповідає про допомогу гостей з Німеччини, які зібрали 5 тис. грн. на різні «приємні дрібнички», не передбачені фінансуванням: дзеркала та інше обладнання для ванних кімнат, зняття для прибирання тощо.

Уже багато років, без прив'язки до виборів, допомагає дитбудинку директор торговельної фірми «Русь» Володимир Рябошапка. Не забуває про дітей і підприємець Володимир Кунцов, адже це – територія і його дитинства. Бо народився він у будинку майже поряд.

І хоч, здавалося б, не заростає «народна стежина» до дитячого будинку, залишала його з якоюсь прикрістю на серці. Ну де це бачено, щоб діти «табуном» святкували свої дні народження за кілька місяців до них чи після?

Тамара СОЛОВЕЙ.

НЕВІДОМИЙ МУЗЕЙ

(Продовження.
Поч. на 1-й стор.)

Козацька колиска. Голодомор. Війна. Консерваторія. Тюрма. Табори. Бандура...

Так жартома одним рядком Олексій Нирко відповів на моє перше прохання хоча б стисло розповісти про своє життя. Пізніше, запізnavши в мене земляка, звівся, що козацького роду, народився на Дніпропетровщині, у селі Нова Січ, яка стала притулком останнім запорожцям. Діди воювали в національних військах, дарували онуку твори Шевченка і Кашенка, збагачували душу переказами січовиків, народними піснями. Тут спізнав жахиття голодомору, втратив найрідніших людей. Тоді вперше арештували батька, а в 1938 році вдруге позбавили волі, разом з братом інкримінували антирадянську роботу. Звинувачення були безпідставні, брати мужньо їх відхиляли, вперто не ставили підписів під протоколами допитів, але 5 років життя забрали в них Архангельські табори, а тоді ще два роки – війна.

Тож довелося Олексію рости сиротою при живому батькові та ще й терпіти уполіснення від тавра «сина врага народу», яким дошкуляли і вчителі, й учні. Знаходив відряду в сумлінному навчанні та музиці. На початку війни завдяки кмітливості втік з вагона від німецького рабства. Ховався від нових облав на старому вигоні до приходу Радянської армії, в яку хлопця мобілізували наприкінці війни. Потім була Харківщина, Східна Прусія, де молодший сержант Нирко не раз виривався з лабетів смерті, заприятелював з двома галичанами, батьки яких теж зазнали репресій за любов до України. По війні захопився скрипкою. Закінчив Львівський культурно-освітній технікум, а Львівську державну консерваторію – не встиг, бо влітку 1950 року обдарованого студента арештували і засудили до 10 років таборів та 5 років заслання «за націоналістическую антисоветскую деятельность».

Покарання відбув на лісопвалах Уралу в КИЗИЛЛАГУ Пермської області. Вижити, гартувати дух і волю вчорашньому першокурснику допомогли інтелігентні друзі – «політичні» в'язні та спо-

гади про науку першого вчителя музики – січового стрільця Луки Карамельського, лекції Філарета Колесси, сина ушавленого композитора Остапа Лисенка, концерти Соломії Крушельницької.

Після звільнення у 1956 році й реабілітації зміцніла віра у те, що найбільше користі принесе кобзарством. Та в омріяному Львові колишньому «зеку» місця не знайшлося. Друзі допомогли влаштуватися сільським учителем співів на Херсонщині. Тут виплекав перших обдарованих учнів-кобзарів, а в Нікопольському педучилищі й першу капелу бандуристок, яка існує і досі. Врешті, щоб поправити втрачене в таборах ГУЛАГу й на фронтах здоров'я, оселився в Ялті, де на початку «хрущовської відлиги» створив при педучилищі свій «невідомий» музей, три народні капели бандуристок та п'ять ансамблів такого рівня, що виступав з ними у Білорусі, Греції, Туреччині, Франції, Польщі, Росії, Угорщині, Югославії.

Як віртуоз-бандурист, аранжувальник, керівник-диригент капел отримав чимало медалей, дипломів та інших відзнак. Бо скрізь доводив: українська пісня, бандура здатні зачарувати людей будь-яких національностей. До останнього дня відстоював гідність українців, котрих тут ще досі дехто полюбляє називати «пришліми халлами».

Справа честі й життя

Музей кобзарства стверджує: біля обох морів – Чорного й Азовського, на обидвох їх берегах – за всіх часів завжди вистачало й українців, і козаків-бандуристів. Серед них особливо рельєфно виступають родові козацькі прізвища: Цимко, Шарко, Круча, Гусар, Пилинський, Журчинський, Луковецький... То лише зібрані навздогін скалки втраченого для істориків пориву правдиво українських душ до надовго вкраденої власної правди й історії. Гортаючи музейні реліквії, зібрані тут в обсязі понад півтисячі рідкісних експонатів, пересвідчується в тому, як же мало ми робимо, аби хоча б дешифрувати про них – народних майстрів-професіоналів, хранителів опоетизованої ними історії нашого народу, прозірливих сліпців-кобзарів.

Музей сповіді їхніх душ, змаг,

Куточок Олексія Федоровича Нирка в музеї його імені у Ялті

прагнень і устремлень понині постійно поповнюється новими експонатами. Його фундатор, збирач, охоронець, науковий працівник, пошуковець, екскурсовод, реставратор старовинних інструментів і водночас віртуоз гри на них – Олексій Нирко, сорок років шодня стираючи музейний пил з дорогоцінних реліквій, оповідав мені, що кожна з них варта окремого музею, а не буденна доля творця чи виконавця дум і пісень часів козацтва гідна роману чи бодай документальної повісті. Добір експонатів, документів та світлин розповідав Олексій Федорович у 1964 році. Основну кількість набутоків музею складають кілька десятків бандур аматорського виготовлення кінця XIX–XX віків. Серед особливо цінних – давні бандури відомих українських майстрів Олександра Корнієвського, Кузьми Німченка, Івана Скліяра, Семена Турчинського, Володимира Тузиченка, Івана Герижвана, Василя Маковецького, Йосипа Сніжного, бандури кримських кобзарів Карпа Лудильника, Андрія Цимка, Марка Ковальського, Семена Хутірного, Федора Кобзаря, інструменти кубанських бандуристів Володимира Лазаренка, Михайла Теліги, Іллі Німченка, Івана Гавриша, Зота Діброви...

А також багаті архіви, матеріали про майстрів та виконавців-бандуристів досліджуваних регіонів Соборної України: понад півсотні рідкісних світлин з 1898 року з історії кобзарства, праці Нирка про бандуристів і майстрів Криму та Кубані, тривалий час заборонені книги з історії кобзарства й України, бібліотека нотних видань, збіркі українських дум і пісень, афіші виконавців-бандуристів, капел та ансамблів; програми концертів, фестивалів, фото створених Нирком та його учнями капел та ансамблів бандуристів, аудіокасети тощо. Тут же і окремі деталі бандур та інструменти, якими їх виготовляли, листування, книги, журнали з відомостями про майстрів та кобзарів, спогади сучасників тощо. Зараз невелика аудиторія, що стала музейною залом, є водночас і місцем репетицій юних бандуристок, консультацій, наукової роботи. Екскурсії для всіх бажаючих проводяться безкоштовно.

Ялтинський бандурист не мав часу журитися з того, що його «дитя душі» десятиріччями обминають увагою, праведно збирав до цього стільника пам'яті все нові реліквії. Надбав стільки, що почав навіть роздаровувати. Кілька вартісних кримських і кубанських бандур опинилися в Києві. Три старовинні бандури передав Ялтинському музею Лесі Українки, куди часом приходив «вспіватися-висповідатися» разом зі своїм учнем, знаним у Криму кобзарем Остапом Кіндратчуком, або з цілою капелою бандуристок.

Разом з кубанцями, котрі ще пам'ятають свій родовід, підняли кобзарське мистецтво до рівня міжнародних фестивалів. Вони в Ялті стали щорічними вже давно, та про це рокотання бандур «останніх січовиків» рясно пише чомусь лише канадійська преса. У цих змагах віртуозів, які проходять під назвою «Дзвени, бандуро!», традиційно перші місця і зараз посідає капела імені Степана Руданського, якою опікується кобзар Олексій Нирко. Щороку майстернішим ставав й ансамбль бандуристок «Пролісок». Під художнім керівництвом Нєоніли Нирко, йому, першому в Україні серед дитячих, ще 30 років тому присвоїли звання народного.

За свого мають назавжди ялтинського характерника і бандуристи екзильної капели кобзарів Північної Америки й Канади, котрі приїздили до Криму відзначати свою 75-річну історію хранителів українського мелосу. Назвали вони його енциклопедистом, пересвідчившись, що пан Олекс, як ніхто, знає шлях попередників нинішніх вітчизняних і закордонних кобзарів: кого, коли, де заарештували, куди заслали, де шукати могили... Поіменно вписав він у досі рукописну антологію бандуристів долі всіх знаних і гнаних з грона славних, їхній репертуар, стиль гри, «планиду виконавця й інструмента», кожен з яких для нього був одухотворено живий.

Слідами останніх запорожців

– У часи бездержавності постійно розтирали на порох сумлінних дослідників кобзарства, – бідкався Олексій Нирко, називаючи десятки імен добре відомих йому, досі незаниханих нами, подвижників українського козацького духу. Найбільше обурювало його те, що повсякчас зустрічав писання про те, що ніби у запорозького козацтва «після поцілунку пантофлі Катерини II випарувалась українська суть». Це дуже імпонувало тим, хто намагався довести, що Кубань «добрально забила» своє перворідне запорозьке коріння, відмовилася від козацьких пісень, бандури, рідних традицій і звичаїв. У часи недавньої суцільної русифікації ця ідея насаджувалась особливо старанно. Дуже пе-

реймався Олексій Федорович трагічною долею козацьких станиць, про знелюднення яких зібрав значний матеріал серед істориків і вцілілих очевидців трагедії. Зокрема, про повністю виселену понад 18-тисячну українську станицю Медведовську. Полтавську – де до радянських репресій жило близько 15 тисяч нашадків переселених Катериною II на Кубань запорожців. Вони не дозволяли топтати рідну культуру, всі були освіченими людьми, повставали проти закриття першого Всеросійського українського педагогічного технікуму, який працював у Полтавській. До речі, очолював його зачинатель руху «Вільна Україна» Микола Міхновський, тож сюди лінули всі патріотичні сили Кубані. Станицю оголосили «контрреволюційною», українізацію скасували репресіями, після двох приїздів організатора голодоморів, українофоба Лазаря Кагановича й «генеральних чисток» та депортації ешелонами в Казахстан – Полтавська обезлюділа ще до появи сумнозвісної вбивчої грудневої кремлівської постанови 1932 року «О хлебозаготовках на Украине, Северном Кавказе и в Западной области». Добила уполіснених людей ще одна постанова Кремля щодо України й Кубані від 22 січня 1933 року – заборона виїздити конаючим від голоду за продовольством в інші регіони. А в ще теплі козацькі хати заселили «сознательних колхозників» з Ленінградської та Московської областей, Білорусі й Уралу. Стерли навіть назву: Полтавська стала «Красноармейской». Ще одну повністю знелюднену понад 20-тисячну українську станицю Уманську переназвали на «Ленінградскую». Не менш трагічна доля ще більше десятка (!) кубанських українських станиць. Тоді, згідно з Всесоюзним переписом населення 1939 року, Кубань поменшала на 1 мільйон 237 тисяч 151 українця. «І це не геноцид мого народу?», – журився Нирко над матеріалами, зібраними упродовж багатьох років «походів на колісь вільнолюбну українську Кубань».

Із численних статей Олексія Федоровича, в яких він, – вічний подорожній станицями нашадків запорожців, наводить реальні факти буття ще не притлумленої тут, попри жорсткі заборони і криваві репресії, українськості, гордого й вольного козацького духу, вдома не опублікував жодної. Інакше й не могло бути, адже автор насмілювався заперечувати офіційну імперську тезу про нівелювання-злиття націй у «нову общность – рускоговорящий советский народ».

На уроки до Олексія Нирка лінули з усіх усюд

Лише у Нью-Йорку в журналі «Бандура» видруковано його працю «Кобзарство Кубані». Це при тому, що оцінюючи його титанічну працю, відомий кубанський краєзнавець Іван Федоренко зазначив: «Усі разом взяті сучасники – історики Кубані не спромоглися виконати такого обсягу робіт кобзарської тематики, який звершив Нирко». Нагородою за свою дослідницьку працю вважав виступати з Кубані, в яких дописувачі висували умови: «Відносно національності прошу подавати і наголосувати, що національність Батька і нас усіх є українська, ми є кубанські українці козацького роду!»

Кримські бандуристи, перші з котрих виходили з турецьких і кримських невольників, для Нирки – тема окрема. Є у нього свідчення й інших авторитетних дослідників про те, як невольницькі плачі безпосередньо склалися на ринках Кафи, що грали бандуристи не тільки на базарах Криму й Туреччини, а й у палацах султанів і владарів Європи. Персоналії тих музик час не вберіг, окрім Карпа Кобзаря-Лудильника, спогади про якого записав від годинникаря, у часи війни начальника ялтинського партизанського загону Василя Мусійовича Куліничка. Слідів арештованого діда, як і його бандури, не стало вже перед війною.

Більше фактів про ялтинського бандуриста Андрія Цимка. Є в музеї і його інструмент кінця XIX століття. Серед найцікавіших і кобза «шаленого Шауера». Він, син фіна й німкені, так захопився українським мелосом, що став бандуристом, педагогом, актором українських труп. Бандури Степана Гарша, кубанців Михайла Теліги і Федора Діброва – зачинателів капели кобзарів у Києві часів Гетьманату. Найновіша тут бандура майстра Семена Турчинського зі станиці Азовська, який трагічно загинув у віці 94 роки. Казав цей кремецький дідусь: «Хто на моїх бандурах дітей грати вчитиме, тому навіть доплачувати готов...» Нині на його дзвінких інструментах грають кобзарі кубанської станиці Сиверської. Милозвучне диво народного мистецтва – й одна з перших хроматичних бандур майстра Григорія Гусаря зі станиці Канівської, виготовлена разом з керівником капели бандуристів – кубанцем Степаном Жарком, замордованим у 20-ті роки за відродження українства у цьому краї, разом із сотнями інших народних талантів – будителів духу нашої сторозтерзаної нації.

...Бандуристи, як і їхні пісні, поза часом. Але ж коли дочекаємося гідного оформлення безцінного скарбу ялтинського музею кобзарства Криму і Кубані та видання книги про ці реліквії козацького духу нашого народу і водночас невтомний, сподвижницький шлях їх збирача Олексія Нирки, для котрого кобзарювання теж стало долею? Невже нагодою для цього не стануть навіть два нинішні ювілеї – 85-річчя фундатора кошової колекції і 45-ліття унікального музейного зібрання – справи його життя? Чи «неуважні» до українських дат кримського календаря місцеві функціонери від культури знову «забудуть» вшанувати ці дати, так само, як перед цим замовчали поважні 150-літні ювілеї ще двох знаних у світі кримських українців – великого садівника Левка Платоновича Смирненка і видатного художника-баталіста Миколи Семеновича Самокиша? Звідки такий вірус безпам'ятства до кращих представників української нації?

Віктор ХОМЕНКО.

Павло Вольвач – один з найяскравіших сучасних українських поетів молодшого покоління. Народився він 9 жовтня 1963 року в м. Запоріжжя. Закінчив Запорізький державний університет. Працює в Українській службі Радіо «Свобода». Мешкає у Києві. Член Національної Спілки письменників України. Автор поетичних збірок «Кров зухвала», «Бруки і стерні», «Південний Схід», «Тривання подорожі», «Триб», «Вірші на розі», роману «Кляса». Лауреат літературних премій ім. В. Симоненка та ім. В. Сосюри. За збірку «Триб» Павла Вольвача було висунуто на здобуття Національної премії України імені Тараса Шевченка 2011 року.

«Не буде перебільшенням стверджувати: Павло Вольвач – той поет, без якого сучасну українську літературу вже важко уявити, – зазначає газета «Літературна Україна». Попри певну категоричність тези, вона не є перебільшенням. Бо це той випадок, коли авторів вдалося створити не лише яскраві художні тексти, а й власний поетичний світ. Спектр його палітри – естетичної, філософської, громадянської, почуттєвої, стилістичної, словникової – напролюд широкий і динамічний. Творча постава – цілковито суверенна. Усе це дає змогу стверджувати, що Павло Вольвач – яскравий виразник не тільки свого поетичного покоління, а й нашої доби».

З цими твердженнями письменницької газети не можна не погодитися. Найкращим доказом цих слів будуть вірші одного з цьогорічних претендентів на Шевченківську премію Павла Вольвача, які ми пропонуємо нашим читачам.

Павло ВОЛЬВАЧ

«І МАЮ Я ТІЛЬКИ ЗГАРИЩЕ З ПРИСМАКОМ БАТЬКІВЩИНИ...»

* * *
Полин, буркун і кураїна,
Та ще акація крива...
І все на світі – Україна,
І птах, і грудка, і слова.
І добре всім – мені і стеблам.
Ані сум'яття, ні страху.
Замлілий степ. І коник теплий
Сюрчить на теплому шляху.

* * *
Це і є той рідний мегаполіс,
Де труба стримить із-за труби.
Малиновий будяковий голос
І димів розкудлані чуби.

Тут і барви, тут мені і ритми,
Хай он пройде «товарняк» лишень.
Будуть дихати і балки, і бритви
Із нервових злодійських кишень.
І, як завжди, вітерець нестиме
Білі хмари в степ і на лиман.
І ділити Україну з тими,
З тими, для котрих її – нема...

* * *
Такі невпинні, українні
Лежать світи на сотні верст.
Гетьманне небо в мхаровинні
Тече, черкаючись об хрест.

Бур'ян росте крізь очі смілі
В блакиті нових тисячоліть.
Лежать отамани зотлілі
І не дають мені зотліти.

І не дають себе позбутись,
Летить за хмарами вдогонь.
І підступає незабутість
До обезшаблених долонь.

* * *
Воно ще лютий, звісно,
Та тільки вже оно
Примружилось на весну
І серце, і вікно.

Хода здається танцем
І в ніздрі б'ють духи.
Жовтіють попід сонцем
Розчулені дахи.

І літерний за обрій
Біжить, за небокрай.
І коли тут так добре,
То там же, мабуть, Рай...

* * *
Відчужень все нові й нові цеглини
Громадяться на грудях німоти.
Мішні, як смерть, ростуть чужі світи,
Надіям не лишаючи щілини.

Та хай душі щодень ламають пальці –
Вона отут зухвало вдалась.
Як ці горби. Як будяки-гетьманці,
Що в полинах стоять

і кажуть: «Зась!»
І хоч помреть, а зостається рідним
Зелений день над радістю чужі.
І білі хмари над миттєвим дрібом –
Не з Гонтиної всі хіба душі?

* * *
Знову синій надій
з-за горбів нанесе,
Де тополі на чатах.
Як воно навкруги недоказано все,
Як воно непопачо.

Кров перейдено вбрід

і кричи, не кричи –
Не твої тут оселі.
І у спадок тобі – ці блювотні плачі
На веселій пустелі.

І впирається лоб
в зраду й смерть кам'яну,
Але брешуть всі чисто!
Розминаєш між пучок
пучок полину –
І приходиться Вітчизна.

* * *
Ах очі ці – вони вертають зміст
У кров мою і ластів'ячі гнізда
Чийось доль. У жмичку й переїзд,
І в мужиків, що йдуть до переїзду.

Між краєвидів, випитих до дна,
Замерехтели два тремких озерця.
І мружилися кудись.
І кажеш: «Н-да»,
І тулиш весну до дурного серця.

* * *
Ті – сміються. Горілочка – п'ються.
Блиск, і зиск, і тиск, де поміж ви
я – дурних дурніший – ріки людські
споглядаю з рівня голови.

Ну а синь – понад шпиль та зими,
при кіосках, шаурмі й таксі.
При метрі, що рипає скляними,
за котрими – незнайомі всі.
Та – нехай... Розмашно вже блакиті.
І оте щось – каре і грудне, –
звідусюди кривні тягне ниті.
Я їх чую. Ось. Вони – мене.

* * *
Жив би в якихось Заліщиках,
чи, може, десь в Тербовлі,
Ходив би в неділю до церкви,
просвітлений і чепурний.
Слова безсилим бадиллям
не застрявали б у горлі,
Співав би я «Ще не вмерла...»
і «...нам Україну храни».

В УНСО і районній «Просвіті»
Вітчизні приносив би користь,
Традиціями наповнений,
як зерням – тугий кавун.
І стрийку у мене був би
Богдан, чи, можливо, Орест,
І був би у мене дідо –
потомственный член ОУН.
А ще би я мав Святвечір,
маланку, вертеп і гаївку,
Напам'ять навечно завчений
карбований «Декалог».
Не «Русскую», розумієте,
а рідну пив би горілку
З товаришами вухатими,
чи краще з одним – удвох.
«Героям слава!» – кричав би,
рвйний і розпросторений.
Рота кривив би – ур'яд,
оркестра, газ, парламент.
І був би я весь вишиваний,
різьблений і інкрустований,
І Вячеслав Максимович
був би мій Президент.
Я мав би багато дечого,
тож заздрю Стриям і Делятинам.
Народом були б сусіди
і навіть черга в пивній.
А ви попробуйте жити
серед цієї телятини

Понурих «тожеукраїнцев»,
в підпіллі слів і надій.
І де там ті, в біса, Заліщики?!
Тоскні, наче шинелі,
Снують суцільні «сограждане»,
«женщини» і «мужчини».
І тінь моя неприкаяна
в'язне у щій пустелі,
І маю я тільки згаріще
з присмаком Батьківщини.

* * *
Он розсунув обаполи міста
Мій Дніпро, заломивши брову.
Серед сала і малоросійства
Це – моє і отут я – живу.
Це моє. З правків і назавше,
Наче гемоглобін у крові.
Все зчужило. Та небо ще ж – наше,
Наші вітер і сонце в траві.
Та іще прапори незникоми,
Не зароблені на трудодні.
Не на їхнім вчорашнім обкомі,
А на серці і Стуса труні.
Хай розчавили лаптями груди,
Та прогледіли слово моє.
Ім здавалось уже – тут ніколи
нічого не буде,
А я – е!

* * *
Не занесені в інтернеті,
Низько хмари плывуть навмання.

* * *
Баба в чоботях і жакеті
Літо бабине відміння.
Тож радійте листю опалому
І холодній криці в ставку,
Хто провів парове опалення,
Чи коханку знайшов палку.

А посоложе листя дзвенить латиною
Мідно так. І холод за спиною.
І різдвяних вже хочеться звезд.
Все одно – вже нічого не втримать.
Проводжать поїзди із Криму
Айстри вибігли на переїзд.

Буде дощ. Дощі перестануть.
Світ зодягне біле шиття.
Чари сходять і тануть.
Зостається життя.

КОКТЕБЕЛЬ
Цей світ – як профіль успіху.
І профіль
Поета над затокою. Було...
І хвилі шелестять, неначе строфи,
Вихолоняють з часом, ви-хо-ло...
А вівці хмар шукають пашу в горах,
Пашить земля, вохриста і гірка,
І дріботить на ратичках бадьорих
Рожева поросячість «гаварка».
Кисло-солодке сонце у півлітрі
Вина сухого із черствих низин.
Маніжить на іонійським вітрі
Чи карагач, чи ще який кизил.
За горами – жахи і катастрофи,
А тут близько вже золоте руно.
Цей світ – як профіль успіху.
І профіль
Поета над затокою. Оно.

А кривна пісня, кривніша за вірші,
Вночі ляга на Понти і понти.
І нишкне степу нашого наверх,
З якого ми штовхнемось у світи.

* * *
Дай забуття мені.
Хай буде це не смерть.
Нехай таке щось – вогника жарина
Та згуслий степ. А смерть – то ти.
Не сердьсь, важка моя жоржино.
Вогонь гуде і гоготить, як гув,
На крилах серця полишивши опіки.
Метелики твоїх жажденних губ
Мене носили в тропіки.
Та хай мина. Хай тане звідусіль...
Мені ж однак – не вицвіло, а срібно.
Бо обрії мерезить березіль
І кольори вертаються на рідне.
І, як городи, зчерствілий мій біль
Розпушує щось солодко-тривожне.
А по ярах і схилах ходить хміль
І шепотить: «А може?..»

* * *
Ти таке, як поет, але лячно
і слова сказати:
Скільки їх тут було –
на жінках розумілись і винах.
Ненагрітий іде, сходиш в царство
рожевих озадь,
І похрустє ринь, і немає потреби
в новинах.
Пароплавчик димить
і димиться шашлик у кафе,
З виноградин тугих кіммерійські
просвічують зерна.
Пряну м'якоть очих Феодосій,
чи Каф, чи Кефе

Котрий вік віддалік таїна
стереже середземна.
Синю тінь Істанбулу з-за моря
прносять птахи,
Під опаловим місяцем спогади
мруть водянисті:
Цегляні сарайці, лікарняні
понури дахи
І, як пил, осіда містечкова
пиха баяністів.

Все воно неспроста протекло
виноградним вином –
Ковдра здіблена гір і затоки
вигадливий виріз.
Білі хмари киплять, такі білі,
немов Парфенон,
І уже назавжди із просмердлого
світу ти виріз.
І нема тепер стриму –
рушаєш собі, пілігрим,
З виноградином разом
по схилу рожевім до бухти.
Просто Боже чи Даж! Присуди,
щоб і Рим, і Кирил,
А гірких полинів уже й так
печію не забути.

ПРО ТЕРЬОХУ
День такий – ні хмарки,
ні півхмарки

(Байдуже – вівторок чи четвер).
Точать яси кумоньки-товарки.
Світить сонце. А Терьоха вмер.
Вмер і вмер. Кому яка різниця.
Не для того ж літо почалося,
Щоб комусь оплакувати п'яницю,
Що з тюрем приніс туберкульоз.
З церквою на спині, Вася здимів –
І кому від того стало гірш?
Він чотири рази був судимим.
Скажуть: «Ну куди його у вірш?!»
Тільки ж під одним ходили Богом,
Хоч по різних кидало світах.
Самогону ми були одного,
Нації одної (в паспортах).
А живуть усі, хто як захоче.
Можна – так. А можна – отако.
І були ж у Васі смілі очі,
І кінчалось прізвище на –ко.
Всесвіт не скінчився; не почався.
Десь когось не буде – ну то й шо?
Вечоріє. Жалко мені Васи,
Наче дня, що взяв оце й пройшов.

* * *
холонуть колони глухого полону
що майже від трої
у вітрі полова і вигини слова
а де наша зброя?
а де наша ясна
прорізує ясна
навік обсміяли?
я й сам осміхнувся
неначе спіткнувся
невже не засяла?
то де – в альказарі?
чи в кодні й базарі?
з-за ступу? з-за рогу?
звізда над горою
зброєного крою
нічого

* * *
Крихта звізди серед синь-слюди
Над повечірніх висоток башти.
Це – назавжди.

Кому б тут не впасти.
Хто б не снував тут сюди-туди.
Як ось тепер. Цигарки – то люди.
Сіється в сніг ліхтарний овес.
Хай же при зірці усе і всюди.
Ще й аби не України без.

* * *
Крута земля димів і збочень
Вгруза в вечірню куряву,
І галицькі пильнують очі,
Чи правильно я тут живу.

А хто зна! Все співаю труби
І рейки в леті на Донбас.
П'ю самогон. Плюю крізь зуби
Й кажу, бува: «Которий час?»
Та не на хінді чи на ідиш
Дніпро шепоче. І тайком –
Мости допоки переїдеш –
Стаєш неначе б козаком.

* * *
це не оковита – світ мені як вірш.
та й зі мною світу чи не веселіш?
з вами – люде – ладно.

і ласкавий теж
холодок по складках
вашенських одєж.
в димному промінні
лавра даль кабмін
і одноплемінні бур'яни мені.
ну так що ж ви – ближні? –
я ж до вас так ласкаво...
ви куди – на вишгород?
звідки ви – із жашкова?
чи із гуляй-поля? я люблю це слово
ви така ж голота як і братове
амінокислоти – таємнича річ
а ходім голото а ходімо хто там –
заснуємо січ...

ПРОСТІР КРАСИ І ГАРМОНІЇ

У художника Валентина Полежаєва три любові у живописі. Перша – квіти. Як образотворчий матеріал різноманітних форм, кольорів і відтінків він малює їх з природи і в композиціях натюрморту: троянди, гладіолуси, хризантеми, ромашки, дзвіночки. У балці під Сімферополем його зачарували жовті мальви, а етюд із соняшниками привіз після вихідного дня на своїй дачі. Він як віртуозний майстер екібани сам компоує букети, в яких квіти на його картинах, виконаних в імпресіоністичній манері, не засушені, а немов живі, з природною свіжістю й об'ємом, вражають купрінським колоритом.

З квітами пов'язані і пейзажі – другий напрямок творчих інтересів художника. Замальовки з природи він робив на озері в парку ім. Гагаріна у Сімферополі, долині ріки Салгір, на околицях Бахчисарая. Недавно з учнями випускного четвертого класу Сімферопольської художньої школи повернувся з етюдів у Ялті та Алушті.

Ці два види картин Валентин Павлович називає комерційними, бо вони продаються в першу чергу. Хто, наприклад, купить портрет нехай і красивого, але чужого обличчя? – запитує він. А для нього саме такі типажі з виразними оригінальними формами, які він відбирає, як з абітурієнтів майбутніх акторів, і є його музою: жіночі обличчя тургеневського типу, дружина Ліда, його учні. Створить з ними у класі постановочну предметну чи квіткову композицію і малює, а в кінці уроку разом аналізують зроблене учнями і вчителем. Згадує, що сам у їхньому віці, навчаючись у школі на півдні Запорізької області, малював з природи дерева в саду і коней, а коли одного разу змалював з книги дві картини відомих художників, навіть вчителі не змогли відрізнити, де учнівська копія, а де – репродукція.

Обдарованому юнаку з природними вокальними даними, який на шкільній сцені

чудово виконував пісні, пророкували артистичне майбутнє, але в армії, де його товаришем по службі в Сімферополі був студент четвертого курсу Кримського художнього училища ім. М. Самокиша Василь Тишуунін, він, за його прикладом, віддав перевагу живопису. Для вступу в той же заклад намалював дві постановочні роботи аквареллю, кілька графічних зарисовок тушшю – паличкою та пензлем і отримав найвищий прохідний бал із спецдисциплін. Ця його початкова вступна планка з композиції і техніки малюнка за роки навчання в училищі, а згодом – на художньо-графічному факультеті Одеського педінституту піднімалася все вище і досягла такого рівня досконалості, на якому вже немає більш чи менш значних робіт. Кожна з них – вершинна у своєму жанрі.

На персональній виставці В. Полежаєва у Всеукраїнському інформаційно-культурному центрі, присвяченій трьом юві-

В. П. Полежаєв.

лейним датам: 65-річчю Сімферопольської дитячої художньої школи, 75-річчю з дня народження і 45-річчю педагогічної діяльності, демонструється близько п'ятдесяти його портретів, натюрморту і пейзажів, виконаних аквареллю і такими класичними м'якими матеріалами, як вугілля, сангіна, склограф, туш та іншими, що залишають слід на білому папері. Вони відзначаються оригінальною фактурою і виразністю портретних і фігурних композицій. Зразком для майстра в зображенні моделей була класична школа портрета, ліризм і граціозність ліній.

У кожного образу – властива тільки йому природна натура і ество, своя переконлива правда. Наприклад, в акварелі «Жінка з гілочкою вишні» немає жодної зайвої лінії. Її образ назавжди закарбовується в свідомості глядачів легкістю рухів, світлим поглядом очей з відтінком романтизму. Відкидаючи все другорядне, автор аркуш за аркушем пише повість про голівне в житті і вічні людські цінності. Його оголені жіночі фігури з академічної школи малюнка, три купальниці на березі моря – наче богині кохання в мозаїчних

сюжетах Херсонеса Таврійського.

Цьому величезному вмінню і технічній досконалості рисувальника та аквареліста, за словами директора художньої школи Іллі Борохова, нині у В. Полежаєва вчать не тільки учні, а й вчителі. Він працює у ній 45 років, шістнадцять з яких був директором. Під його керівництвом колишній будинок пекаря, збудований в кінці XIX – на початку XX століття, реставровано, оновлено інтер'єри для роботи за мольбертами у світлих і просторих класах, а приміщення надано статус пам'ятки архітектури.

З ініціативи В. Полежаєва у школі започатковано проведення республіканських, а згодом – регіональних методичних семінарів для вчителів дитячих художніх шкіл Криму і півдня України. Валентин Павлович вважає, що такий навчальний метод у композиції, як розробка учнями кількох варіантів одного ескізу і вибір під керівництвом педагогів кращого з них, стимулює розвиток творчості не тільки в образотворчому мистецтві, а й у будь-якому іншому виді діяльності людини. Сьогодні більше половини існуючих професій пов'язані з умінням малювати і створенням краси в архітектурі, побуті, виробничтві одягу, взуття, посуду, іграшок тощо.

Надати початкову художню освіту такій кількості фахівців одна художня школа на 350 місць у місті, де понад сорок тисяч школярів, на його думку, не зможе. У Німеччині, наприклад, де немає спеціальних художніх шкіл, на вивчення образотворчого мистецтва виділяється п'ять-шість годин на тиждень в загальноосвітніх закладах, в Японії – більше десяти. Малюванням, як і фізкультурою, діти займаються щодня.

«У Кримському художньому училищі ім. М. Самокиша студенти так і поєднують навчання живопису зі спортом», – сказав голова Кримської республіканської організації Національної спілки художників України Микола Морган, який навчався з В. Полежаєвим на різних курсах, але в одній команді захищали честь закладу в

змаганнях з волейболу і баскетболу. В цьому ж училищі навчалися і сини Валентина Павловича – Сергій та Ігор. На жаль, старший вже пішов з життя, але є внук Сергій, внучка Анастасія.

Багато його колишніх вихованців продовжили навчання в художніх ВНЗ і нині самі працюють художниками, дизайнерами, шестеро з них – викладачами в художньому училищі, ще шестеро – поруч з учителем у школі, яку закінчили. Був випадок, коли одного її випускника за високий рівень спецпідготовки зарахували відразу на другий курс художнього училища. До живописної творчості долучаються нові підрустаючі діти, в яких за шкільним дзвоником є перерви і канікули, але в освітньому процесі, на відміну від розкладу уроків, їх не буває ніколи. Він безперервний, бо, за словами видатного педагога К. Ушинського, вчитель залишається вчителем до тих пір, доки вчиться сам.

Валентина НАСТИНА.

ВИШИТА ДОРОГОЦІННІСТЬ

Про цей фартушок голова Союзу українок Севастополя Богдана Процак на виставках української вишивки, пропагуючи

народні традиції, завжди розповідає особливо схвильовано. У середині 90-х років його подавала тітка чоловіка, колишня

зв'язкова УПА, яка берегла запаску всі ці роки, і розповіла її історію.

Над цим художнім твором довго працював Грицько Данилюк із села Багатківці Тернопільського району Тернопільської області. Чотирнадцятирічний хлопець мав хворобу і не міг рухатись, а вишивав прегарно. Було це у далекому 1939 році. Коли в село прийшли ненависники України, більшість людей втекли у ліс, а він залишився вдома. Грицька жорстоко били і катували, і він за кілька днів помер.

Богдана Михайлівна сама вишиває і сумнівається, що знайдуться такі умільці, які могли б повторити ці досить складні візерунки. Вона бачить, що тут символічно зображені багато церков, вона читає орнамент, що, начебто, люди тримаються за руки, а між ними – кольори українського прапора. Пані Богдана каже, що зараз майстрині часто-

густо вишивають по задалегідь зроблених на канві заготовках, а тут маємо приклад полотна, яке в селі традиційно робили з конопель. Особливо вона наголошує на високому художньому смаку юного Грицька, який так вдало підібрав нитки за кольорами.

Захоплено відгукуються про вишитий фартушок і майстрині, які фотографують ці узори, щоб зберегти і використати цей унікальний орнамент, що несе глибинну і давню сутність високої української культури.

Микола ВЛАДЗІМІРСЬКИЙ.

Знаємо, який значний слід залишило Запорозьке козацтво на півострові. У його різних куточках прекрасно збереглися пам'ятки, що мають безпосередню належність до нашої колишньої козацької звитяги і слави. У клубі підводних занурень селища Новий Світ під Судакком зберігається коштовне навершя... булави, знайдене на дні бухти. У фондах Кримського краєзнавчого музею зберігається гармата XVI століття, одна з тих, якими були озброєні прудкі козацькі бойові чайки. Ще дві подібні корабельні гармати недавно виявили аквалангісти під Євпаторією. Цілком можливо, що саме на цьому березі в 1575 році висадилося козацьке військо, взявши спочатку невеличкі ринки Гезлев (Євпаторію), а пізніше й Кафу (Феодосію). Її древні стіни добре пам'ятають, як у 1616 році козацтво під проводом гетьмана Петра Сагайдачного на «чайках» підпливало до мотугних башт Кафи. Після нетривалої облоги захопило досі нездоланну цитадель, вщент розгромивши турецький гарнізон. Знаємо, як прославилися звитяжними походами задля визволення з полону козаків-побратимів і християн-невільників Михайло Дорошенко та Іван Сірко. На 1629 рік припадає ще одна маловідома, але вельми значна подія – блискавичний успішний напад козацьких загонів на ханську скарбницю в гірській цитаделі Мангуп-кале. Перші підмурки Севастополя у 1783 році заклали, тоді вже підневільні Російській імперії, козаки Чорноморського війська, пам'ять про яких зберегло ім'я Козачої бухти. Під час Кримської війни особливо прославилися козацькі розвідники-пластуни. Чимало цікавих свідчень збереглося про інші «козацькі мітки» в Криму.

До речі, чимало цікавих подій нашої історії допоможе згадати тур «Місцями козацької слави», який передбачає не лише відвідання цих та багатьох інших об'єктів. Катання на конях у центрі кінного туризму «Бурульча», походи зі стилізованих під козацькі зимівники баз сільського туризму, участь у театралізованих виставах севастопольського клубу «Воїн» дозволять цікавим до вітчизняної історії долучитися до кращих традицій козацтва. Усе це з частуванням стравами національної кухні в супроводі музик, козацьких ансамблів, які представляють багатий і своєрідний фольклорний спадок часів козаччини, оповідає про маловідомі сторінки буття українських січовиків, знищення «клятою бабою Катериною» та Петром I, а потім й більшовиками останніх нащадків Запорозької Січі на Кубані. Відтак зростає зацікавленість у розшифровці численних таємниць періоду звитяги й вигублення козацтва, зокрема, у віднайденні казни й багатьох цінних реліквій Запорозької Січі, які після ліквідації Вольного війська Низового обмежене коло втаємничених у цю справу характерників, за переказами, зуміло вивезти з обложеної царськими військами України. Найвірогідніше – до Криму, переконує чимало серйозних дослідників тієї епохи.

СЕКРЕТИ СІЧОВИКІВ

Попри те, що особливий команді карателів – руйнівників «гнізда нашої волі» було «височайше предписано» знайти і вилучити всі скарби запорожців, більша частина козаків дремувала потаємними стежками в Туреччину, звісно ж, не лише

з шаблями при боці, а й з різними давніми й недавніми військовими трофеями та скарбами, древніми церковними святинями «християнського воїнства», вважають історики. Особливо пильнували винищувачі Січі, щоб з їхніх рук не вислизнули головні реліквії й багатства запорожців. Аж до Дону були виставлені щільні пости й залоги, щоб не пропустити жодну козацьку валку з цінностями у Персію. Але ті, хто знав про цю секретну операцію козацькі верхівки, вирішили перехитрити «москалів» – відправити у дорогу два обози. Перший, з тридцятьма просмоленними дубовими бочками з піском і камінням «на трьох возах при добрих

Хач, подібний тому, що багато століть височіє в гірському лісі Криму.

Цю дивну збіжку й оповиту легендами історію описано в одному з автентичних стародавніх документів: під час переселення на Дон вихідців із Криму до них приєднався козак-запорожець на ім'я Симон, що вміло прикинувся вірменином, відзначався великою набожністю, розумом, кмітливостю, знанням багатьох мов і хистом зодчого, тож переконав переселенців спорудити храм саме на березі річки Темернік, додавши на цю справу й чимало власних грошей. Через півстоліття монах Симон, помираючи, звірився настоятелю монастиря – відомому

Усім було відомо, що цей скарб козаки збиралися вивезти в Єйск, а звідти переправити до Криму. Але де ті багатства поділися, невідомо й дотепер. Адже кубанське козацтво було кмітливе, вигадливе і хитре, не поступалося в цьому запорозькому, традиції якого намагалось зберігати за всяку ціну навіть у вигнанні. Звісно, замість оголошеного знову ж таки «під великим секретом» напрямку просування валки возів зі скарбом, як і століття тому, рушили зовсім іншим – таємним маршрутом. Дослідники схильні думати, що, як і в досі нерозгаданій кінцівці історії з порятунком чи безнадійною втратою запорозького багатства, кубанські козаки теж обрали вектором й істинного, й імітованого вивезення своїх реліквій і скарбів той-таки Крим.

Проте дехто вважає, що далі засекреченої місцини на березі Дону чи Катеринодара, або Новоросійська скарб Кубанської Ради не виїжджав, бо був надійно захищений найближче до рідних хат, щоб не наражатися на ризики збройного переслідування й нападів у дальній і небезпечній дорозі. Червону армію тоді кубанці відігнали аж до Орла, та навесні 1920 року вони повернулися. Комісари на той час затято шукали скрізь козацькі цінності – найретельніше в Новоросійську, проте так і не знайшли.

...За дивним збігом історичних обставин, випадку чи примх долі, на «півострові древних скарбів», який частіше називають музеєм просто неба, де ще недалеко від кубанських реліквій або й поруч з ними може виявитися так само надійно приховане в час бід і руїни багатство скарбів Запорозької Січі. Чи поталанить комусь відшукати ті цінності, як і багато інших, про які залишається безліч оповідей і легенд різних народів Криму? Поживемо – побачимо. Головне, щоб вони не потрапили до рук мародерів. Адже кожен великий чи малий за обсягом скарб є дорогоцінною і неповторною пам'яткою нашої минувшини.

А тому кожен факт рідної історії не повинен залишитися невідомим науці. Відомо ж бо: навіть у переказах і легендах нашого народу криється багато правди і знання про власну історію. Особливо в розсекречених таємницях. Бо через те, що у нас, українців, не завжди славних нащадків Київської Русі-України та Запорозького козацтва, було надовго викрадене та викреслене наше власне минуле, а деkim і зараз старанно й заповідливо плюндрується вчорашнє й сучасне – вельми примарним виглядає наше майбутнє. Тому так прикро стає від зустрічі з тими земляками, які не знають до пуття навіть недавні події власної історії, не цікавляться сучасністю, не задумуються над прийдешнім України. Але ще прикріше, що дехто і знати не хоче навіть про ті історичні події, які стали хрестоматійною історією, хоча ще недавно змушені були перебувати в тіні й ранзі маловідомих – викреслених сусідніми і власними ідеологами сторінок нашого буття. Тож збагачуємо нашу пам'ять знанням сторінок своєї стражденної і звитяжної історії. Без цього справжніми господарями на своїй землі не станемо. Люби і знай свій рідний край – то дороговказ і нам, і нашим дітям. Доторкнися є до чого: історія наша древня і багата, тож пізнаваймо її – збагачуємо власні душі знанням про найдорожче – Україну.

Віктор ХОМЕНКО.

КОЗАЦЬКІ СКАРБИ ШУКАЮТЬ У КРИМУ

конях», майже не криючись, рушив на Дон, якраз в російську пастку. Звісно, його потім перехопили і, не зламуючи бочок, опечатали та під посиленою охороною відправили імператриці «як подарунок від вдячних запорожців».

Куди дійшла друга валка з двопудовими бочками, наповненими золотими монетами, коштовним камінням та ювелірними прикрасами, багатша за скарб гетьмана Полуботка, невідомо досі. За деякими даними, характерники, перевдягнені в чумацькі шати, довели скарб до кордону земель війська Донського, де й зарили в лісі до кращих часів.

Інші пошуковці переконані: козацькі цінності осіли в Криму, куди шлях запорозьким обозам тоді ще перегородити не встигли, бо він вважався найнебезпечнішим. Треті кажуть, що мають деякі свідчення благополучної доставки запорозьких багатств у Туреччину. Прикметно, що найбільш інформовані дослідники вважають, що найдоцільніше шукати нині ті зниклі скарби навколо стародавнього кримського вірменського монастиря Сурб-Хач біля керченсько-феодосійської траси, та на колишньому кордоні Війська Донського – біля міста Нахичевань, де через кілька років після зникнення запорозького скарбу з ініціативи й за коштом козака Симона збудували монастир Сурб-

просвітителю й поету Арутюну Алмадаряну, що він останній з учілілих, хто знає найбільшу таємницю Великого Війська Запорозького Низового, але відкрити її не встиг. Обмиваючи його тіло, монахи лишеень скопювали на пергамент витатуюваний на спині побожного козака тризуб і жіночу голову, схематичне зображення якої дуже нагадувало обриси Кримського півострова. Дехто вважає, що відшукати козацькі скарби допоможе знайдений понад сто років тому старовинний пергамент з цим, сповненим загадок, сюжетом і перемальованими зі спини колишнього запорожця знаками.

ЗИГЗАГ ДОЛІ

...Цікаво, що історія зі скарбами січовиків дивним чином знайшла своє повторення в роки громадянської війни, тепер уже з коштовними реліквіями нащадків запорожців, коли козацтво зазнало не менш нещадних репресій від уже «червоної імперії».

Історики свідчать: створена в 1917 році Кубанська Рада через рік змушена була відступити зі своєї столиці – Катеринодара – до Новоросійська. За чутками, Рада вивезла понад 80 возів добра: золото й срібло, стародавні козацькі ікони в дорожніх окладах та інші, накопичені віками, цінності. Вартість їх нині оцінюють у понад п'ять мільярдів євро.

СЬОГОДНІ В КРИМУ ДІЄ ПОНАД 100 ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ

Про це повідомив заступник Голови Ради міністрів - міністр курортів і туризму автономії Георгій Псарьов на прес-конференції. «У Криму розробляються і запроваджуються нові туристичні маршрути: на сьогоднішній день їх нараховується більше 100 і з кожним роком кількість маршрутів збільшується», - сказав вице-прем'єр.

Георгій Псарьов також повідомив, що в поточному році за підтримки Міністерства курортів і туризму розроблено 6 екскурсійних маршрутів: «Крим космічний», «Неаполь Скіфський», «Літературна спадщина Криму», «Паломницький тур по святинях Алуштинського регіону», «Закриті палаци Південнобережжя», «Дачі та маєтки Південного берега Криму».

Так, зокрема, екскурсійний маршрут «Крим космічний» присвячений 50-річчю першого польоту

людини в космос і проходить за таким маршрутом: Сімферополь - селище Шкільне - селище Вітіно - Євпаторія - Сімферополь. У програму маршруту входить огляд колишнього гарнізону військово-космічних сил СРСР «Наземний вимірювальний пункт № 10», який розташований в селищі Шкільному. Також туристи зможуть відвідати об'єкт ТНА-400 - перший радянський високоточний радіотелескоп з діаметром головного рефлектора 32 метри, який був створений для забезпечення запуску космічних апаратів до Місяця і планет сонячної системи. Крім того, під час екскурсії туристам надається можливість побувати в Національному центрі управління та випробувань космічних засобів, розташованому в селищі Вітіно, а також відвідати музей при Центрі та Космічний музей в Євпаторії.

Туристичний маршрут «Неаполь

Скіфський» включає в себе відвідування території історико-археологічного заповідника «Неаполь Скіфський», де планують створити «живу експозицію»: екскурсанти можуть на власні очі поспостерігати за процесом відновлення об'єкта і археологічними розкопками. У перспективі поруч з об'єктом планується звести сучасний музейний комплекс.

Учасники маршрутів «Закриті палаци Південнобережжя» і «Дачі та маєтки Південного берега Криму» мають можливість відвідати палац Кичкине (Гаспра, Лівадія), Юсуповський палац у Корейзі, маєток князя Голіцина, палац Харакс у Місхорі тощо. Екскурсійний маршрут «Літературна спадщина Криму» дає змогу побувати в музеях, розташованих у Старому Криму, Коктебелі та Феодосії.

Прес-служба Мінкурортів АРК.

Неаполь Скіфський

ЧИ БУДЕ СВЯТО ПІСНІ УКРАЇНСЬКОЇ?

Президенту України
п. Януковичу В. Ф.
Голові Верховної Ради
України
п. Литвину В. М.
Прем'єр-міністру України
п. Азарову М. Я.

ПРО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДНЯ СВЯТА УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

ЗВЕРНЕННЯ VII З'їзду Всеукраїнського об'єднання ветеранів

Всеукраїнське об'єднання ветеранів (ВОВ) нараховує у своїх рядах понад мільйон фіксованих членів – учасників бойових дій, ветеранів війни і праці, інвалідів війни та інших категорій пенсіонерів, у тому числі Збройних Сил України. Об'єднання має свої відділення у всіх областях України і є однією із найбільших та впливових громадських організацій у державі.

Розглянувши на з'їзді стан розвитку української культури та, зокрема, в його контексті питання про запровадження Дня свята української пісні, Всеукраїнське об'єднання ветеранів констатує наступне.

Основа духовної культури народу становить усна народна творчість, що завжди вирізняється національною самобутністю й неповторністю.

Українська пісенна творчість є частиною культурно-духовних цінностей, які формуються протягом усієї багатомілітної історії існування українського народу.

П. Куліш писав: «...Дух наш зостався незаглушений в живому слові народному, в українській народній пісні».

Українська пісня – це найчарівніша квітка у барвистому вінку української мови, історії, культури та духовності. Ненаць з бездонної криниці вона черпає нові мелодії, що линуть до людських сердець, зворушуючи їх, закликаючи до прекрасного, до добра, до вічних цінностей. Видатний історик-філолог О. Бодянский писав: «В українській пісні «...всюду порыв страсти, счастость, твердость, лаконизм выражения, естественность, особенная нежность и сила чувств». Українська пісня витримала випробування часом, адже в ній усе життя нашого народу. М. Гоголь підкреслював: «Якби наш край не мав такого багатства пісень, я ніколи не написав би його історії, тому що я не збагнув би її й не мав би поняття про минуле».

Епічні пісні український народ складав упродовж тривалої боротьби за національне й соціальне визволення. У думках та історичних піснях народ опоетизував героїчні сторінки вітчизняної історії, образи реальних історичних осіб – гетьманів, козацьких ватажків, народних месників. З голосів народних співців-бандуристів записувалися думи, релігійні псалми, сатиричні пісні. Про найвідомішого кобзаря XIX ст. Остапа Вересая писали М. Лисенко, французький поет А. Рембо, а російський художник Л. Жемчужников залишив нащадкам його портрет. Перлини української пісенної фольклористики збирали Леся Українка, Марко Вовчок, Дніпрова Чайка, Марія Заньковецька, М. Лисенко (зібрав понад 700 народних пісень).

Наша пісня, як сонце зіграє, зцілює, єднає в горі і радості, кличе у безсмертя. Пророчими стали слова Кобзаря: «Наша дума, наша пісня не вмре, не загине, от де, люде, наша слава, слава України!»

Не дивно є думка, що найпопулярнішою у світі є її величність – Українська Пісня. Традиційні епічно-філософські пісні «Рево та стогне Дніпр широкий», «Рідна мати моя», «Два кольори», «Україночка», «Ясени» знають і співають у багатьох країнах світу. Символом «малої Батьківщини» виступає полотняна сорочка, вишита ненькою «червоними і чорними нитками», збережена у вирі життя, яскравий вінок з польових квітів на чолі Української Мадонни.

Українська пісня – це планетарне диво, інтернаціональна музична мова сучасності. В ній особлива естетика, що має свою психологічну ауру, особливу привабливість і ще далеко не розгадані таємниці. У 1919–1923 роках українська пісня триумфально облетіла всю Європу, США, Бразилію, Мексику, Аргентину, Уругвай. Українська народна капела О. Кошиця відкрила культурному світові пісенні скарби українців, і світ визнав дивовижну красу і велич української пісні. Всюди, де гастролював цей хор, поціновувачі захоплювалися: «Характерні національні прикмети, притаманні українській пісні, роблять її неповторною, неперевершеною» (Англія, 1920 р.); «...цей хор єдиний у світі» (Бельгія, 1920 р.); «...Той, хто так співає, з такою душевністю, з таким почуттям, що вони линуць аж до

небес, той не може бути земним...; перетворившись в ангела, зринає аж ген до тих країв, де живе любов, мир і злагода» (Бразилія, 1923 р.). Прадавні наші пісенні багатства – народне багатоголосся – мають ретельно записати компетентні вітчизняні фахівці і подати до ЮНЕСКО як духовний здобуток нашого народу.

Складний час свого державного становлення переживає зараз Україна. Свято її величності Української Пісні сприятиме зростанню свідомості українського народу, гордості за свою націю, зростанню поваги до своєї рідної мови і, як український соловейко Соломія Крушельницька, народніки не зречеться українського походження.

Відзначення Дня свята української пісні буде сприяти консолідації українського народу, відродженню історичних козацько-патріотичних і державотворчих традицій, вихованню громадян, особливо молодого покоління, в дусі українського патріотизму,

розвитку української культури, стане одним із засобів стабільності в суспільстві і державі.

На підставі ухвали VII З'їзду Всеукраїнського об'єднання ветеранів пропонуємо запровадити «День свята української пісні» на державному рівні.

На нашу думку, це свято слід відзначати 22 червня, в день літнього сонцестояння. Обряди і пісні, що приурочуються впродовж тисячоліть до святкування літнього сонцестояння, вважаються найстаровиннішими. У літній обрядовості відображений увесь духовний світ українського народу.

З'їзд вважає доцільним «День свята української пісні» встановити вихідним.

*Линь же в завтра лебедино
і співай натхненно,
Україно, Україно,
люба наша нене!*

Голова Всеукраїнського об'єднання ветеранів, заслужений юрист України

В. О. ГУМЕНЮК.

ЗВЕРНЕННЯ ПІДТРИМАЛИ:

ДАЦЕНКО Л. А., заступник генерального директора Національної радіокомпанії України, заслужений журналіст України;
КОНОНЕНКО П. П., директор Національного науково-дослідного інституту українознавства, академік, лауреат Міжнародної премії ім. Й. Г. Гердера;

КОРОТЯ-КОВАЛЬСЬКА В. П., завідувач відділу культури Національного науково-дослідного інституту українознавства, Відмінник освіти України, народна артистка України;

ДИЧКО Л. В., секретар Національної спілки композиторів України, народна артистка України, лауреат Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, член-кореспондент Національної академії мистецтв України, професор;

ЩЕРБАНЬ І. В., композитор, голова Київської організації НСКУ, заслужений діяч мистецтв України, лауреат Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка, професор;

МАТВІЄНКО Н. М., народна артистка, Герой України («В ім'я великої справи!»);

КОЗАЧОК А. М., в.о. генерального директора – художнього керівника Національної заслуженої капели бандуристів України ім. Г. І. Майбороди, заслужений артист України («На благо України!!!»);
ЧОРНОГУЗ Р. М., директор-розпорядник Національної заслуженої капели бандуристів України, заслужений працівник культури України;

ЕСИПОК В. М., голова Національної спілки кобзарів України, народний артист України, професор («Підтримаємо добру справу!»);

РОЖОК В. І., ректор Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського, народний артист України, доктор мистецтвознавства, професор;

ПЕРЕЛИГІНА Л. Ф., голова Профспілки працівників культури України, заслужений працівник культури України;

МУЛЯВА В. С., почесний Гетьман Українського козацтва, голова Комітету розвитку Українського козацтва в Україні та діаспорі, філософ-науковець, генерал-майор Збройних Сил України («Підтримую, бо правдиве, праведне і справедливе несе в собі українська пісня...»);

ОЛІЙНИК Б. І., голова правління Українського фонду культури;
АВДІЄВСЬКИЙ А. Т., голова Національної музичної спілки України, народний артист СРСР та України, лауреат Державних премій СРСР та України, академік, професор;

ЧЕБИКІН А. В., президент Національної академії мистецтв України.

Емблема кримського пісенного конкурсу

ДАВАЙТЕ ВІДРОДИМО ПІСЕННЕ СВЯТО!

Майже рік тому прозвучало це «пісенне» звернення, реакції на нього поки що жодної, тому не гріх і повторити (пісня, як і вода, камінь точить!)

А ще задовго до цієї ініціативи – наприкінці 2009 року у концертному залі Гарнізонного будинку офіцерів м. Сімферополя під гаслом «Є українська пісня в Криму!» відбулося пісенне свято, організоване «Кримською світлицею», – фестиваль-конкурс українських пісень, створених нашими земляками – авторами з благословенного кримського краю.

Заявки на участь у конкурсі подали понад два десятки авторів – як професійних, так і аматорів. Українських пісень «з кримською пропискою», причому, створених не лише етнічними українцями, але й представниками інших національностей, у заявках було понад півсотні. Кримсь-

котатарський композитор Февзі Алієв (на фото) виконав на конкурсі пісню «Мій Крим», написану ним на вірш школярки з м. Саки Яніни Щербань, що був надрукований у «Кримській світлиці». Можна багато говорити з високих трибун красивих слів про дружбу та інтеграцію між народами. А можна просто спонукати народи власноруч цю духовну інтеграцію творити – навіть засобом ось таких пісенних фестивалів.

Ось чому редакція «Кримської світлиці» звертається до читачів із закликом – давайте гуртом відродимо традиційні пісенні свята, які газета проводила ще два роки тому. Пропонуємо у жовтні, на Покрову, повторити фінальний конкурсний концерт 2009-го року. Просимо самодіяльних артистів, які хотіли б знову виступити на пісенному святі, підтвердити свою участь у ньому. Телефонуйте: (0652) 51-13-24.

А щоб знову повернутися в ту урочисту творчу атмосферу, пропонуємо вашій увазі

підсумки «Світличного» конкурсу на визначення найпопулярнішої пісенної української «двадцятки». Цікаво, якби такий конкурс провести сьогодні, чи дуже відрізнявся б список пісень-переможниць? (Читайте стор. 13-14).

На фото: учасниці пісенного свята – дует «Чайки» із Сімферополя.

«А У НАС Є ПІСНЯ – ДО ДУШІ СТЕЖИНКА!»

Шановні читачі! Представляємо двадцять народних та авторських українських пісень, які під час заочного конкурсу в «Кримській світлиці» набрали найбільше ваших голосів і визнані найпопулярнішими.

На початку 2009 року газета «Кримська світлиця» з метою популяризації народної та сучасної української пісні, збереження та примноження духовно-го і культурного надбання українського народу звернулася до читачів з пропозицією гуртом визначити **двадцять найкращих, найпопулярніших, найзнаніших народних та естрадних (у яких є автори) українських пісень**. Пісень, які має знати кожна сучасна людина і без яких дійсно неможливо ідентифікувати себе українцем. Щоп'ятниці в газеті виходила спеціальна музична рубрика «ПІСЕННА СВІТЛИЦЯ» (автори і ведучі «пісенного» проекту – «світличани» **Юлія і Віктор Качули**), де публікувалися надіслані читачами на адресу редакції варіанти пісенних «двадцятки», тексти популярних українських пісень, історії їх написання, розповіді про відомих авторів і виконавців, читацькі роздуми про значення української пісні у збереженні національної духовної спадщини, в духовному та культурному житті людей, у становленні **ОСОБИСТОСТІ, ГРОМАДЯНИНА, ПАТРІОТА, ЛЮДИНИ**.

З тих пісень, які найчастіше зустрічалися у листах читачів, а отже, набрали найбільшу кількість голосів, й була визначена переможна пісенна «двадцятка». А 20 читачів-учасників, які найвлучніше у своїх варіантах «потрапили» у цю «двадцятку», стали фіналістами цього своєрідного народного пісенного хіт-параду. У заочному газетному пісенному конкурсі, який тривав на сторінках «Кримської світлиці» із січня до вересня 2009 р., взяли участь сотні народних «експертів» української пісні. Визначити їх кількість точно неможливо, бо відповідали на запитання цілими сім'ями, навіть шкільними класами – конкурс не мав жодних вікових, національних, географічних обмежень. У варіантах «двадцятки», які пропонували читачі, називалося понад 400 відомих українських пісень. Пісні, які перемогли і стали, за оцінкою читачів, найпопулярнішими, найзнанішими, найспіванішими у народі – перед вами!

1 ДВА КОЛЬОРИ

(Слова Дмитра Павличка
Музика Олександра Білаша)

Як я малим збирався навесні
Піти у світ незаними шляхами, –
Сорочку мати вишила мені
червоними і чорними нитками.

ПРИСПІВ:
Два кольори мої,
два кольори,
Оба на полотні,
в душі моїй оба,
Два кольори мої,
два кольори:
Червоне – то любов,
а чорне – то журба.

Мене водило в безвісті життя,
Та я вертався на свої пороги.
Переплелись, як мамине шиття,
Мої сумні і радісні дороги.
ПРИСПІВ.

Мені війнула в очі сивина,
Та я нічого не везу додому,
Лиш згорточок старого полотна
І вишите моє життя на ньому.
ПРИСПІВ.

2 ПІСНЯ ПРО РУШНИК

(Слова Андрія Малишка
Музика Платона Майбороди)

Рідна мати моя,
ти ночей не доспала
І водила мене у поля край села,
І в дорогу далеку ти мене на зорі
проводжала,
І рушник вишиваний на щастя дала.
І в дорогу далеку ти мене на зорі
проводжала,
І рушник вишиваний на щастя, на долю дала.

Хай на ньому цвіте росяниста доріжка,
І зелені луги, й солов'їні гаї,
І твоя незрадлива материнська ласкава усмішка,
І засмучені очі хороші твої.
І твоя незрадлива материнська ласкава усмішка,
І засмучені очі хороші блакитні твої.

Я візьму той рушник, простелю, наче долю,
В тихім шелесті трав, в щебетанні дібров,
І на тім рушничкові оживе все знайоме до болю –
І дитинство, й розлука, і вірна любов.
І на тім рушничкові оживе все знайоме до болю –
І дитинство, й розлука, й твоя материнська любов.

3 ЧЕРВОНА РУТА

(Слова і музика Володимира Івасюка)

Ти признайся мені, Звідки в тебе ті чари?
Я без тебе всі дні У полоні печалі.
Може, десь у лісах Ти чар-зілля шукала,
Сонце-руту знайшла І мене зчарувала.

ПРИСПІВ:
Червону руту не шукай вечорами
Ти у мене єдина, тільки ти, повір!
Бо твоя врода – то є чистая вода,
То є бистрая вода з синіх гір.

Бачу я тебе в снах У дібровах зелених,
По забутих стежках Ти приходиш до мене.
І не треба нести Мені квітку надії,
Бо давно уже ти Увійшла в мої мрії.
ПРИСПІВ.

4 РЕВЕ ТА СТОГНЕ ДНІПРШИРОКИЙ

(Слова Тараса Шевченка
Мелодія народна, обр. Д. Крижанівського)

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.

І блідий місяць на ту пору Із хмари де-де виглядав,
Неначе човен в синім морі То виривав, то потопав.
Ще треті півні не співали,
Ніхто ніде не гомонів,
Сичі в гаю перекликались,
Та ясен раз у раз скрипів.

Реве та стогне Дніпр широкий,
Сердитий вітер завива,
Додолу верби гне високі,
Горами хвилю підійма.

5 НІЧ ЯКА, ГОСПОДИ, МІСЯЧНА, ЗОРЯНА

(Слова Михайла Старицького
Музика Миколи Лисенка)

Ніч яка, Господи, місячна, зоряна,
Видно, хоч голки збирай.
Вийди, кохана, працю зморена,
Хоч на хвилиночку в гай.

Сядемо вкупочці тут, під калиною,
І над панамі я пан. Глянь, моя рибонько,
срібною хвилею Стелиться в полі туман.

Гай чарівний, ніби променем всипаний,
Чи загадався, чи спить?
Он на стрункій та високій
Осичині пестливо тремтить.

Небо незміряне, всипане зорями,
Що то за Божа краса!
Перлами ясними ген під тополями
Грає краплиста роса.

Ти ж не лякайся, що ніженьки босії
Змочиш в холодну росу.
Я ж тебе, вірна, аж до хатиноньки
Сам на руках донесу.

Ти ж не лякайся, що змерзнеш, лебідонько,
Тепло, ні вітру, ні хмар.
Я пригорну тебе до свого серденька
А воно палке, як жар.

6 РОЗПРЯГАЙТЕ, ХЛОПЦІ, КОНЕЙ

(Слова та музика народні)

Розпрягайте, хлопці, коней
Та й лягайте спочивать.
А я піду в сад зелений,
В сад криниченьку копать.

ПРИСПІВ:
Маруся, раз, два, три,
калина,
Чорнявая дівчина,
В саду ягоди рвала.

Копав, копав криниченьку
У вишневому саду...
Чи не вийде дівчинонька
Рано-вранці по воду?
ПРИСПІВ.

Вийшла, вийшла дівчинонька
В сад вишневий воду брать,
А за нею козаченько
Веде коня напувать.
ПРИСПІВ.

Просив, просив відеречка –
Вона йому не дала.
Дарив, дарив з руки перстень –
Вона його не взяла.
ПРИСПІВ.

"Знаю, знаю, дівчинонько,
Чим я тебе розгнівив:
Що я вчора ізвечора
Із другою говорив.
ПРИСПІВ.

Вона ростом невеличка,
Ще й літами молода.
Руса коса до пояса,
В косі стрічка голуба".
ПРИСПІВ.

Розпрягайте, хлопці, коней,
Та й лягайте спочивать.
А я піду в сад зелений,
В сад криниченьку копать.
ПРИСПІВ.

7 ЧОРНОБРИВЦІ

(Слова Миколи Сингаївського
Музика Володимира Верменича)

Чорнобrivців насіяла мати
У моїм світанковім краю,
Та й навчила веснянки співати
Про надію квітучу свою...

ПРИСПІВ:
Як на ті чорнобrivці

погляну,
Бачу матір стареньку,
Бачу руки твої, моя мати,
Твою ласку я чую,
рідненька...

Я розлуки та зустрічі знаю,
Бачив я у чужій стороні
Чорнобrivці із рідного краю,
Що насіяла ти навесні...
ПРИСПІВ.

Прилітають до нашого поля
Із далеких країв журавлі,
Розцвітають і квіти, і доля
На моїй українській землі...
ПРИСПІВ.

8 ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

(Слова Павла Чубинського
Музика Михайла Вербицького)

Ще не вмерла України,
і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії,
усміхнеться доля.

Згинуть наші вороженьки,
як роса на сонці,
Запануєм і ми, браття,
у своїй сторонці.

ПРИСПІВ:
Душу, тіло ми положим
за нашу свободу.
І покажем, що ми, браття,
козацького роду.

9 Попередня редакція Державного Гімну України

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії,
усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки,
як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття,
у своїй сторонці.

ПРИСПІВ:
Душу й тіло ми положим
за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття,
козацького роду.

Станем, браття, всі за волю,
від Сяну до Дону,
В ріднім краї панувати
не дамо нікому.
Чорне море ще всміхнеться,
дід Дніпро зрадіє,
Ще на нашій Україні
доленька наспіє.
ПРИСПІВ.

А завзяття, праця щира
свого ще докаже,
Ще на нашій Україні
піснь гучна розляже,
За Карпати відіб'ється,
згомонить степами,
України слава стане
поміж народами.
ПРИСПІВ.

9 ЧЕРЕМШИНА

(Слова Миколи Юрійчука
Музика Василя Михайлика)

Знов зозулі голос чути в лісі,
Ластівки гніздечко

звили в стрісі.
А вівчар жене отару
плаєм,
Тьохнув пісню соловей
за гаєм.

ПРИСПІВ:
Всюди буйно квітне
черемшина,
Мов до шлюбу вбралася
калина.
Вівчара в садочку,
в тихому куточку,
Жде дівчина, жде.

Йшла вона в садок повз осокори,
Задивилась на високі гори.
Де з беріз спадають
тихі роси,
Цвіт калини приколола
в коси.
ПРИСПІВ.

Ось і вечір – вівці біля броду
З Черемоша п'ють
холодну воду.
У садочку вівчара стрічає
Дівчинонька,
що його кохає.
ПРИСПІВ.

10 ОДНА КАЛИНА

(Слова Віталія Куровського
Музика Руслана Квінти)

Сумно, сумно аж за край...
Не дивись на мене,
грай, музико, грай!
Зимно, зимно на душі...
Забирай, що хочеш,
тільки залиши:

ПРИСПІВ:
Одну калину за вікном,
Одну родину за столом,
Одну стежину,
щоб до дому йшла сама,
Одну любов на все життя,
Одну журбу до забуття
І Україну,
бо в нас іншої нема!

Сумно, сумно аж за край...
Так чого ж ти плачеш?
Грай, музико, грай!
Крапля горя не залле,
Наливай, козаче,
бо у нас ще є:

Одна калина за вікном,
Одна родина за столом,
Одна стежина,
щоб до дому йшла сама,
Одна любов на все життя,
Одна журба до забуття
І Україна,
бо в нас іншої нема!

Сумно, так і не засну,
Краще буду думать
про свою весну
Та й піду за небокрай...
Вперше, як в останнє,
грай, музико, грай!

Про ту калину за вікном,
Одну родину за столом,
Одну стежину,
щоб до дому йшла сама,
Одну любов на все життя,
Одну журбу до забуття
І Україну,
бо в нас іншої нема!

11

**ОЙ У ЛУЗИ
ЧЕРВОНА КАЛИНА**
(Слова і музика
Григорія Труха
і Степана Чарнецького)

Ой у лузі червона калина
похилилася,
Чогось наша
славна Україна
зажурилася.
А ми тую червону калину
підіймемо,
А ми нашу славу
Україну,
гей, гей, розвеселимо!

Марширують
наші добровольці
у кривавий тан
Визволяти братів
українців
з московських кайдан.
А ми наших
братів українців
визволимо,
А ми нашу славу
Україну,
гей, гей, розвеселимо!

Ой у полі ярої пшениці
золотистий лан,
Розпочали
наші добровольці
з москалями тан;
А ми тую ярую пшеницю
ізберемо,
А ми нашу славу
Україну,
гей, гей, розвеселимо!

Як повіє
буйнесенький вітер
з широких степів,
То прославить
по всій Україні
січових стрільців.
А ми тую стрілецьку
славу
збережемо,
А ми нашу славу
Україну,
гей, гей, розвеселимо!

12

**ОЙ НА ГОРІ
ТА ЖЕНЦІ ЖНУТЬ**
(Слова і музика народні)

Ой на горі
та жєнці жнуть, /2 р.
А попід горою,
яром-долиною
козаки йдуть!
Гей, долиною, гей
широкою –
козаки йдуть!

Попереду
Дорошенко, /2 р.
Веде своє військо,
військо запорізьке
хорошенько!
Гей, долиною, гей
широкою –
хорошенько!

А позаду
Сагайдачний, /2 р.
Що проміняв жінку
на тютюн та люльку,
необачний!
Гей, долиною, гей
широкою –
необачний!

"Гей, вернися,
Сагайдачний, /2 р.
Візьми свою жінку,
віддай тютюн-люльку,
необачний!
Гей, долиною, гей
широкою –
необачний!"

"Мені з жінкою
не возиться, /2 р.
А тютюн та люлька
козаку в дорозі
знадобиться!
Гей, долиною, гей
широкою –
знадобиться!"

Гей, хто в лісі,
озовися! /2 р.
Та викрешем вогню,
та закурим люльку,
не журися!
Гей, долиною, гей
широкою –
не журися!

13

**СТОІТЬ ГОРА
ВИСОКАЯ**
(Слова Леоніда Глібова
Музика Ф. Надєненка)

Стоїть гора високая,
Попід горою гай,
Зелений гай, густесенький,
Неначе справді рай.

Під гаєм в'ється річенька...
Як скло, вона блищить;
Долиною зеленою
Кудись вона біжить.

Край берега, у затишку,
Прив'язані човни;
А три верби схилилися,
Мов журяться вони,

Що пройде любе літечко,
Повіють холода,
Осиплється їх листячко
І понесе вода.

Журюся й я над річкою...
Біжить вона, шумить,
А в мене бідне серденько
І мліє, і болить.

Ой річечко, голубонько!
Як хвилечки твої –
Пробігли дні щасливі
І радощі мої...

До тебе, люба річенько,
Ще вернеться весна;
А молодість
не вернеться,
Не вернеться вона!..

Стоїть гора високая,
Зелений гай шумить;
Пташки співають голосно,
І річечка блищить.

Як хороше, як весело
На білім світі жись!..
Чого ж у мене серденько
І мліє, і болить?

Болить воно та журиться,
Що вернеться весна;
А молодість...
не вернеться,
Не вернеться вона!..

14

НЕСЕ ГАЛЯ ВОДУ
(Слова і музика народні)

Несе Галя воду,
кормисло гнеться,
За нею Іванко,
як барвінок, в'ється.

"Галю ж моя, Галю,
дай води напиться.
Ти така хороша,
дай хоч подивись!"

"Вода у ставочку,
піді та й напийся,
Як буду в садочку –
прийди подивися".

"Прийшов у садочок,
зозуля кувала.
А ти ж мене, Галю,
та й не шанувала".

15

**ЧОРНІ БРОВИ,
КАРІІ ОЧІ**
(Слова
Костянтина Думитрашка
Музика
Діонісія Бонковського)

Чорні брови, каріі очі,
Темні, як нічка,
ясні, як день!
Ой очі, очі, очі дівочі,
Де ж ви навчилися
зводить людей?

Вас і немає, а ви мов тут,
Світлите в душу, як дві зорі.
Чи в вас улита якась отрута,
Чи, може, справді
ви знахарі?

Чорні брови –
стрічки шовкові,
Все б тільки вами
я любувався.
Каріі очі, очі дівочі,
Все б тільки я
дивився на вас!

Чорні брови, каріі очі!
Страшно дивитись
під час на вас:
Не будеш спати
ні вдень, ні вночі,
Все будеш думать,
очі, про вас.
1854 р.

16

**МІСЯЦЬ НА НЕБІ,
ЗІРОНЬКИ СЯЮТЬ**
(Слова і музика народні)

Місяць на небі,
зіроньки сяють,
Тихо по морю човен пливе.
В човні дівчина
пісню співає,
А козак чує –
серденько мре.

Пісня та мила, пісня та люба,
Все про кохання,
все про любов.
Як ми любились
та й розійшлися,
Тепер навіки
зійшлися знов.

Ой очі, очі, очі дівочі,
Темні, як нічка,
ясні, як день!
Ви ж мені, очі,
вік вкоротили,
Де ж ви навчилися
зводить людей?

17

МАМИНА ЧЕРЕШНЯ
(Слова
Миколи Луківа
Музика
Анатолія Горчинського)

Росте черешня
в мамі на городі,
Стара-стара,
а кожен рік цвіте,
Щоліта дітям
ягодами годить,
Хоча вони й не дякують
за те.

ПРИСПІВ:
Мамо, мамо, вічна і кохана,
Ви пробачте,
що був неухажливий,
Знаю, ви молилися за мене
Дні і ночі, сива моя нене.

Живе старенька мати
у господі,
Невтомні руки,
серце золоте,
Щодня і дітям,
і онукам годить,
Хоч рідко хто з них
дякує за те.

18

**ТИ Ж МЕНЕ
ПІДМАНУЛА**
(Слова і музика народні)

Ти казала, в понеділок
Підем разом по барвінок,
Я прийшов – тебе нема, –
Підманула, підвела.

ПРИСПІВ:
Ти ж мене підманула,
Ти ж мене підвела,
Ти ж мене молодого
З ума, з розуму звела.

Ти казала, у вівторок
Поцілуеш разів сорок,
Вітер віє, вітер віє,
Серце тужить, серце мліє,
Вітер віє, не вертає,
Серце з жалю завмирає.
1856 р.

Ти казала, у середу
Підем разом по череду,
Я прийшов – тебе нема, –
Підманула, підвела.
ПРИСПІВ.

Ти казала, у четвер
Підем разом на концерт,
Я прийшов – тебе нема, –
Підманула, підвела.
ПРИСПІВ.

Ти казала, у п'ятницю
Підем разом на вулицю,
Я прийшов – тебе нема, –
Підманула, підвела.
ПРИСПІВ.

Ти казала, у суботу
Підем разом на роботу,
Я прийшов – тебе нема, –
Підманула, підвела.
ПРИСПІВ.

Ти казала, у неділю
Підем разом на весілля,
Я прийшов – тебе нема, –
Підманула, підвела.
ПРИСПІВ.

19

**ОЙ ЧИЙ ТО КІНЬ
СТОІТЬ**
(Слова і музика народні)

Ой чий то кінь стоїть,
Що сива гривонька.
Сподобалась мені,
Сподобалась мені
Тая дівчинонька.

Не так та дівчина,
Як біле личенько.
Подай же, дівчино,
Подай же, гарная,
На коня рученьку.

Дівчина підійшла,
Рученьку подала.
Ой, краще б я була,
Ой, краще б я була
Кохання не знала.

20

**ПОВІЙ, ВІТРЕ,
НА ВКРАЇНУ**
Слова
С. Руданського
Музика
Л. Александрової

Повій, вітре, на Україну,
Де покинув я дівчину,
Де покинув карі очі, –
Повій, вітре, опівночі.

Між горами там долина,
В тій долині є хатина,
В тій хатині дівчинонька,
Дівчинонька-голубонька.

Повій, вітре, до схід сонця,
До схід сонця,
Край віконця, край віконця,
Постіль біла, дівка мила.

Повій, вітре,
тишком-нишком
Над рум'яним,
білим личком,
Над тим личком нахилися,
Чи спить мила – подивися.

Чи спить мила,
чи збудилась,
Спитай її, з ким любила,
З ким любила і кохалась
І любити присягалась.

Як заб'ється їй серденько,
Як зітхне вона тяженько,
Як заплачуть карі очі, –
Вертай, вітре, опівночі!

А якщо мене забула
І другого пригорнула,
То розвійся край долини,
Не вертайся з України!..

Вітер віє, вітер віє,
Серце тужить, серце мліє,
Вітер віє, не вертає,
Серце з жалю завмирає.
1856 р.

РЯДКИ З ЛИСТІВ

**ВІДГУКИ УЧАСНИКІВ
ПРО КОНКУРС,
ПІСНЮ І «СВІТЛИЦЮ»**

«Шановні світличани! Дозвольте висловити вам глибоку шану і подяку за новий проект «Пісенний народний хіт-парад». Дуже важливу, конче необхідну справу започаткувала наша рідна «Кримська світлиця». Це - справжній патріотизм в дії, шлях до пробудження українців, їхнього усвідомлення того, що вони належать до нації з багатющою культурною спадщиною.

Лариса ДАНИЛЕЙЧЕНКО, м. Сімферополь.

Шановна «Світличко!» Дуже вдалий проект - вибрати двадцятку найкращих наших рідних пісень. У наш час сумно, важко без рідної пісні. Давайте пісню підтримаємо одне одного, не дамо загубити, забути нашу культурну спадщину. Закликаю всіх шанувальників української пісні приєднатися до цієї акції!

Віктор ЖУЖНЄВ-КІЩЕНКО, підполковник у відставці, та Вінницька громада Ялти.

Дорога «Світличко!» Ти багато робиш, аби ми прокинулися та глибоко відчули, що ми - українці, а не хохла - малороси - яничари. Це твої різні конкурси, матеріали на різноманітні теми на твоїх сторінках, які ми прочитуюмо до останнього рядка (зістарілися, а про свою рідну Україну багато чого й не знаємо! Гірко...). А тому спасибі тобі, що ти є.

І ось новий конкурс, який відроджує наші душі...

Раїса ЗАДОРЖНА, м. Саки, АР Крим.

Дорогі друзі! Дуже непросте завдання ви поставили перед своїми читачами - відібрати двадцятку найкращих, найпопулярніших пісень. Остап Вишня писав, що для українця співати - це обов'язково, це як дихати! Тому для мене з кожною пісню пов'язана якась сторінка життя. Якщо неймовірно важко написати справжню пісню, то писати про пісні взагалі неможливо. А вибрати ще важче!

Юрій УГОДЕНКО,

с. Новоіванівка Чорноморського району АРК.

Шановні світличани, дякуємо вам за пісенний народний хіт-парад! Коли я прочитала «тешам і свєкрухам» (пам'ятаєте наш співаючий гурт?), що ви так проводите, в усіх піднявся настрій, адже не так часто бувають такі конкурси, тим паче в газетах.

Лілія КИШИНЄВСЬКА, керівник г/о «Першоцвіт», смт. Каланчак, Херсонська область.

Пише вам неповнолітній політв'язень, який 36 років томився у краях вічної мерзлоти, а тому вибачте за граматичні помилки. Мені 79 років, і я із задоволенням читаю вашу, а тепер уже нашу, газету. Не можу забути пісні, які підбадьорювали дух стрілецтва. Із задоволенням приєднуюсь до хіт-параду пісень, якими наша співуча нація гордиться.

Євстафій КОПАЧ, голова товариства політв'язнів та репресованих, м. Слов'янськ Донецької області.

Дорога редакціє, я теж вирішила стати учасником вашого прекрасного пісенного проекту. У квітні виповниться 48 років як я живу у м. Севастополі, але я ніколи не забуваю наші прекрасні українські пісні. Бо ніде в світі немає таких задушевних, ліричних, мелодійних пісень, які сповнені любові до рідної України, її історії, боротьби і сьогодення. Я пропрацювала 36 років культпрацівником, весь час співала в хорі наші українські пісні, і по цей день співаю...

М. І. ГУКОВА, м. Севастополь.

Шановні світличани! Дуже корисну справу ви робите, започаткувавши рубрику «Пісенний народний хіт-парад». Когось вона змусить уважніше прислухатись до виконавців, запам'ятати імена авторів і співаків, а когось змусить замислитись: «Хто він?». Може, й рідну мамину мову згадає?

Українська пісня - це рай, це чари, це код нації, нерв, що в'яже генетично, це сила, що може побороти смерть.

М. Д. ФЕНЮК, с. Рудка-Козинська Волинської обл.

Шановні, дорогі працівники «Світлиці!» Дякую вам за газету, за вашу мужність, за принципиовість у відстоюванні української ідеї! Низько вклоняюся вам за захист рідної мови, рідної культури, бо без них не буде українського народу (вибачте за банальність). Маю надію, що буде випущений диск з двадцяткою хіт-параду. Я хочу, щоб мене записали у чергу на його придбання. На жаль, рідко можна почути в Криму українські пісні.

Анатолій БРАСЛАВСЬКИЙ.

с. Новопавлівка Краснопереконського р-ну АРК.

Почала писати і розгубилася. Як можна втиснути все наше пісенне багатство в 20 пісень? Де і хто тільки їх не співав! Моя родина також була співучою. Моя мати, її сестра, вітчим, його брат (батько помер рано) збиралися разом перед Пасхою в піст і співали «Страждальна мати», «Хрест на плечі накладають». Перед Різдом колядували, а також тихенько співали «Ой у лузі червона калина» та інші стрілецькі пісні. А коли мій двоюрідний брат Богдан приїздив у Керч і починав співати «Два кольори», тремтіли шибки у вікнах: всі сусіди бігли слухати...

Романна ШКОЛИК, м. Керч.

Добрий день, «Світличенько!» Спасибі за пісенний конкурс. Згадуємо дитинство, молодість. І взагалі ідентифікуємо себе як українці. Хай усіх єднає пісня, хай лунає людям на добро!

З великою повагою до Вас - Олександра Тимофіївна ШИТИК, м. Саки.

Я отримав листа... Вірніше, навіть не листа, а повідомлення у «Face-book» від незнайомої мені сестри. Ось воно: «Вибачте, що турбую Вас. Надсилаю Вам послання – цим людям потрібна і духовна допомога. Якщо у Вас буде час і можливість – перечитайте, будь ласка, коментарі. Мої батьки хворіли на рак, але... Ніхто мене не просив написати Вам, і я не можу сказати, як будуть сприйняті Ваші слова, якщо вони прозвучать. Але група відкрита, і надсилаючи Вам послання, я нічию волю не порушую. Всього доброго Вам! І дякую за увагу. З повагою, Олена...»

хором говорять, що саркома у нас в Україні в принципі не лікується! Може, я себе вже дуже накрутила, але мені вже страшно!»

Руки самі лягли на клавіатуру. Вже глибока ніч. Завтра вранці служба. Я закінчую писати. Сподіваюся, це допоможе...

Одного разу, років дев'ять тому, коли я служив

ще дияконом в нижньому храмі Луцького Свято-Троїцького кафедрального собору, до мене підійшла одна з парафіянок, слухачка Біблійної школи, сестра А., і попросила благословити її на операцію. Онко. Вона була на третьому, або навіть на четвертому місяці вагітності, тепер уже й не пам'ятаю. Передбачався аборт, видалення пухлини матки і внутрішніх жіночих органів. Лікарі наполягали. Всі аналізи, всі попередні процедури уже зроблені. Назад дороги немає. Завтра лягати... Я підняв руку для благословення і не зміг опустити. На серці порожнеча. Як у стіну, оббиту повстю... Ні молитви. Ні благословення. Не можу... – Не благословляє Господь, – сказав я їй. – Давайте помолимося су-губо. Запишу Вас на сорокоуст, уся громада буде молитися. Попрацюйте над собою. Смиріться. Покайтеся серцем. Прийміть обставини такими, які вони є. Попросіть вибачення у всіх, хто завинив перед вами, на кого камінь на душі... Віддайтеся на волю Богу. Довіртеся Йому. Почніть працювати духовно, душевно, фізично. Змініть мислення. Збалансуйте хар-

чування в бік більш здорового. Піст, молитва, холодна вода...

Вся громада молилася за неї. Підключив сестру З. С., яка керувала групою здоров'я нашої Біблійної школи, у неї від Бога талант. (Пізніше я видав книгу – практичний посібник з духовного дияння «Нехай буде воля Твоя...» Її можна завантажити на <http://www.vedmedenko.org/books/book5.doc>. Вона «написана кров'ю». У ній виклав усі рекомендації, дані тоді). Почали працювати...

Сьогодні ця жінка народила вже третю дитину. Жива, здорова, щаслива.

серце людське. А коли святий корінь, то й віття. Просто була приборана причина; наслідки ж пішли самі по собі. Скальпель зазвичай лише посилює проблему, а іноді робить неможливим і саме чудо зцілення.

«Господь любить людей, але послає скорботи, щоб люди пізнали немічність свою та смирилися, і за смирення своє прийняли Святого Духа, а з Духом Святим – усе добре, все радісно, все чудово...» – навчає старець Силуан (Антонів). У кожного з нас існують ракові клітини, але активуються вони чомусь

мою, достаток, добробут та безпеку мої... Ти ж мене благослови. Ти мене помилуй. І життя вічне даруй мені. Амінь...» (Це моя молитва на розкриття серця). Це – самозречення: смирення, розкриття, або молитва серця.

Ти знаєш, Господи, що мені потрібно! Не я, але Ти, Господи! Нічого не знаю і знати не хочу!.. Якщо Твоя воля забрати мене з цієї грішної землі – я не буду кричати Тобі «ні!» Хай буде воля Твоя... Тільки так, і ніяк не інакше.

І якщо це дійсно так. Якщо не хапаємося за слухавку. Якщо відвернулися до сті-

діваюсь, що Ви, на мою прикладі, зможете ще глибше донести до людей одну просту істину – Бог є, і Він завжди з нами.

В дитинстві я дуже вірила в Бога (за конфесією я греко-католичка, але це не має ніякого значення), молилась щоранку і щовечора. Ходила до дитячої церкви. Але, на жаль, підростаючи, я втратила зв'язок з Богом. Більше того, вела зовсім не християнський спосіб життя. Про Бога згадувала тільки під час проблем. Так само і моя мама. Вона навіть сварилася з Богом, казала, що Його немає, тому що Він її не чує...

Сталося так, що у жовтні минулого року мамі діагностували рак четвертої стадії, дуже складна форма. Не знаю, чи зрозумієте Ви, в якому я стані була. Мама для мене – це все. Я її в думках вже поховала. Я була в страшному ступорі цілий тиждень. Тоді моя знайома дала мені прочитати дві книжечки. Одна з них називалась «Исцеление от рака». В цій книзі я знайшла багато цитат із Біблії, які мене просто вразили.

Наступного дня я взяла в руки Біблію. Ще через кілька днів, шукаючи в Інтернеті відповідні ресурси, я натрапила на Ваш сайт (www.vedmedenko.org – **O.B.**). Це змінило мене цілком і повністю!!! Дякую Вам! Я зрозуміла, що тільки Бог – наш Отець, наш Татко, який не хоче, щоб ми хворіли! Який завжди тримає нас за руку! Треба тільки цю руку Йому простягти! Я пізнала волю Бога стосовно здоров'я моєї мами, і я настільки повірила в те, що вона буде здорова...

Таким же чином пізнавала Бога і моя мама. Ми почали ходити до церкви, сповідатися, причащатися. Я досі не можу повірити, що це сталося! Це чудо!!!! Господи, дякую тобі! Мені не вистачить ні слів, ні почуттів, щоб подякувати Тобі! Дякую Господу і Вам.

Сьогодні томографія показала, що пухлина розсмокталась...

Протоіерей Олександр ВЕДМЕДЕНКО.

www.vedmedenko.org

НЕВИЛІКОВНИХ ХВОРОБ НЕ БУВАЄ...

Для Бога немає нічого неможливого. Згадую той день і стає страшно, що сталося б, благослови я її тоді... Я впевнений, – і це моє право бути впевненим, – немає невиліковних хвороб, є невиліковні хворі. (До речі, так називається книга згаданої мною сестри З. С.) Сестра А. лише повністю довірилася Богові, і Господь зцілює її. Це був лише перший подібний досвід. Сьогодні їх у моїй священницькій практиці десятки і десятки. Після того випадку не благословляю на онкооперації. Я не благословляю на опроміненні. Я не благословляю на хімію... Я впевнений, і це моє право бути впевненим, що онкозахворювання – це хвороба не тіла, це хвороба душі. Вона не лікується скальпелем хірурга ні на якій стадії. Якщо вам кажуть, що так можливо, то це означає, що або злякано утворення не було взагалі, або людина покалася, глибоко смирилася, і таким чином здобула благодать зцілення. Смирилася до смерті, можливо, і не усвідомлюючи цього розумом, але відчувши серцем. І Господь забрав хворобу. Бо освятився корінь – дух,

не в кожного. У кожного з нас є паличка Коха, але не в кожного розвивається туберкульоз. У кожному організмі є різні грибки, але не кожен захворіє мікозом. Я і сам маю подібний досвід. Я прийшов до Бога через онкодиспансер, і тому маю право сказати: якби народилася на світ людина, яка б винайшла ліки від раку, їй давно б уже встановили золотий пам'ятник за життя. Немає поки, і, напевно, не буде... Істинні ліки одні. Просто віддайся в руки Божі, просто смирися. По-справжньому. До крові, до нудоти, до смерті... Відречися себе. Але не так: «Господи, я віддаю себе в руки Твої, а Ти мені за це...» Це відносини людини і золотої рибки, це язичництво, а не віра. Ні! Розкритися перед небом у покаянні, самозреченні та любові, назустріч Богові і стихії. Зречтись себе. Розслабитися, віддатися, повністю довіритися Богу. Це треба відчувати, як політ, як на гойдалці в дитинстві, до захоплення дихання. Повна довіра, повна віддача, повне самозречення... «В руки Твої, Господи, віддаю дух, душу й тіло моє. Здоров'я моє, сім'ю мою, і роботу

я хочу Вам подякувати за Ваші лекції, які допомогли мені врятувати маму від раку. Я хотіла б поділитися цією радістю з усіма, і спо-

мерли: 1698 р. – гетьман Петро Дорошенко, загинув у московській неволі. 1963 р. – Іван Багряний, український поет, прозаїк, публіцист, політичний діяч. Західні дослідники творчості Івана Багряного відзначали унікальну здатність письменника до «кошмарного гротеску», неабиякого гумору серед відчаю, оптимізму – серед трагедії в глухій війні, що відбувається на величезних просторах євразійської імперії. Юзеф Лободовський твердить, що «Сад Гетсиманський» перевищує силою вислову все, що дотепер на цю тему було написано, з другого боку, – є виразним свідченням глибокого гуманізму автора, що на самому дні пекла зумів побачити людські прикмети, навіть у найозвірлілих осібняків».

1963 р. – Володимир Дорошенко, громадський діяч, бібліограф і літературознавець. 2008 р. – Михайло Сирота, народний депутат України, український політик, голова Трудової партії України, народний депутат України 2-го, 3-го та 6-го скликань, один із авторів Конституції України. Кандидат технічних наук, доцент.

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР

СЕРПЕНЬ 19

1914 р. – створено керівний орган Українських січових стрільців – Українську бойову управу.

1992 р. – у Києві почав роботу I Всесвітній форум українців, який мав святковий, піднесений характер. А вже його делегати були сповнені великих очікувань – після кількох століть поневолення Україна отримала державний суверенітет, в українців з'явилася можливість власноруч будувати своє життя, дати належну оцінку подіям минулого.

Народилася: 1950 р. – Ольга Басистюк, народна артистка України, лауреат міжнародних конкурсів. Державна премія УРСР імені Тараса Шевченка (1987). Герой України (2010).

Помер: 1945 р. – підрозділом НКВС повірячому замордовано Юрія Липу, громадського діяча, письменника, поета, публіциста, одного з визначних ідеологів українського націоналізму та лікаря УПА.

20

1925 р. – Шевченкова гора в

Каневі проголошена державним заповідником.

Народився: 1939 р. – Тарас Мельничук, український поет.

Помер: 1843 р. – Григорій Квітка-Основ'яненко, український прозаїк, драматург, журналіст, літературний критик і культурно-громадський діяч. Основоположник художньої прози і жанру соціально-побутової комедії в класичній українській літературі.

21

1627 р. – випущено перший друкований словник української мови Памви Беринди.

Народився: 1892 р. – Кость Туркало, громадсько-політичний діяч, інженер-хімік, член Української Центральної Ради.

Помер: 1925 р. – Осип Маковей, український поет, прозаїк, публіцист, критик, літературознавець, перекладач, редактор багатьох періодичних видань, педагог та громадсько-політичний діяч. Народився 23 серпня 1867 р.

22

Народилася: 1966 р. – Ольга Сумська, українська актриса і телеведуча. Народна артистка України.

23

День Державного Прапора України. Європейський день пам'яті жертв сталінізму та нацизму.

Помер: 1863 р. – Михайло Шепкін, визначний актор української та російської сцени.

24

День Незалежності. 1991 р. – Україна здобула незалежність після ухвалення Акта Верховною Радою УРСР.

Народилася: 1923 р. – Віктор Глушков, піонер комп'ютерної техніки, автор фундаментальних праць у галузі кібернетики, математики і обчислювальної техніки. Лауреат численних премій і нагород. Дійсний член АН СРСР, АН УРСР. Почесний член багатьох іноземних академій. Засновник Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України, який і очолював до 1982 р. Помер в Москві, куди був переве-

зений для лікування.

1927 р. – Левко Лук'яненко, український політик та громадський діяч, народний депутат України. Багатолітній в'язень радянських тюрем і таборів. Письменник. Герой України (з врученням ордена Держави, 19 квітня 2005 р.).

У березні 1988 р. заочно обраний головою відновленої УГГ, яка діє як Українська Гельсинкська Спілка (УГС). Указом ПВР від 30 листопада 1988 р. Левко Лук'яненко помилуваний, звільнений із заслання. На початку 1989 р. повертається в Україну.

1958 р. – Василь Червоний, український політик, народний депутат перших чотирьох скликань, голова Рівненської ОДА 2005–2006 рр. Активіст громади віруючих УПЦ КП. За офіційною версією, загинув 4 липня 2009 р. від удару блискавки.

Помер: 1745 р. – Олекса Довбуш, ватажок опришків у Карпатах.

25

Народилася: 1924 р. – Павло Загребельний, український письменник, Герой України, лауреат Державної премії СРСР, Шевченківської премії.

1940 р. – Микола Жулинський, український політик, академік НАН України.

«ГЕНУЕЗЬКИЙ ШОЛОМ-2011»

(Закінчення. Поч. на 1-й стор.).
Фестиваль вперше відбувся у серпні 2001 року і на сьогодні став наймасовішим заходом за кількістю лицарів і аніматорів, що беруть у ньому участь. У різні роки у фестивалі були задіяні від 300 до 850 лицарів – членів клубів з майже 20 країн світу, які займаються історичною реконструкцією не тільки середньовічного обладунку, але і середньовічного військового мистецтва, а також професійні актори і каскадери. Фестиваль «Генуезький шолом» став уже відомий в Італії, Іспанії, Франції, Польщі, Білорусі та Росії – країнах з багатою історією

проведення подібних заходів. Прекрасна ідея проведення такого захоплюючого і видовищного дійства в Криму отримала високу оцінку ЗМІ і представників федерацій історичного фехтування України, країн ближнього і далекого зарубіжжя. Фестиваль підтримали Постійна комісія з культури, справ молоді та спорту ВР АРК, Міністерство курортів і туризму АРК, Виконавчий комітет Судацької міськради і Національний заповідник «Софія Київська» (музей «Судацька фортеця»). Час проведення фестивалю – липень-серпень – період максимального напливу відпочиваючих до Криму, коли санаторії та

будинки відпочинку півострова заповнені вщент, у курортних містах і селищах квартирує численна армія «дикунів» з усіх куточків колишнього Союзу. І настільки унікальний фестиваль щороку привертає увагу великої кількості відпочиваючих – людей спраглих цікавих видовищ і захоплюючих розваг. Глядачів чекає барвисте театралізоване шоу, штурм фортеці, масові лицарські бої і поединки. Турніри на честь прекрасних дам, де лицарі у блискучих обладунках сходяться в поєдинках, стрільянина з арбалетів, гармат, кулеврин і трубушетів, змагання вершників, трубадури, що співають середньовічні балади. Територія Генуезької фортеці,

що розкинулася більш ніж на 30 гектарах, стає на час проведення фестивалю простором свята, що об'єднує минуле і сьогодення. Організовані групи туристів супроводжуються по території фортеці безкоштовними екскурсоводами в костюмах епохи Середньовіччя. Туристи можуть не тільки насолодитися унікальним видовищем, але і пройтися торговими рядами ярмаркового «Міста майстрів», де представлені різні вироби народних промислів і ремесел, багато з яких виготовляються прямо на очах глядачів. На фестивалі працюють кузня, гончарний круг, де ви можете власноруч зробити собі сувенір, долучившись до середньовічного ремес-

ла. Глядачам фестивалю надана унікальна можливість взяти участь у лицарських забавах, проявити спритність і влучність у турнірах, постріляти з лука та арбалета, покидати ножі, побитися на колоді, приміряти середньовічні обладунки та відвезти додому яскраві спогади про свято, море сувенірів і осо-

бливу атмосферу середньовіччя в барвистих фотографіях. Лицарський фестиваль «Генуезький шолом-2011» і далі чекає гостей, щоб назавжди залишитися в їхній пам'яті найбарвистішою та найяскравішою подією цього літа!
Олекса НОСАНЕНКО.
Фото автора.

ПОВІДОМЛЕННЯ	Отримувач платежу: ДП «Газетно-журнальне видавництво» р/р 37128003000584 в УДК м. Києва МФО 820019, Код 16482679																							
	П.І.Б. _____ Адреса доставки: індекс _____ м. _____ вул. _____ буд. № _____ кв. _____ домофон _____ тел. _____																							
КАСИР	Передплата на газету «Кримська світлиця» на 2011 рік по місяцях (вартість передплати на 1 місяць – 7,00 грн)																							
	<table border="1"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td><td>11</td><td>12</td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <div style="text-align: right;">Сума, грн _____</div> <p>Платник (підпис) _____</p>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12													
КВИТАНЦІЯ	Отримувач платежу: ДП «Газетно-журнальне видавництво» р/р 37128003000584 в УДК м. Києва МФО 820019, Код 16482679																							
	П.І.Б. _____ Адреса доставки: індекс _____ м. _____ вул. _____ буд. № _____ кв. _____ домофон _____ тел. _____																							
КАСИР	Передплата на газету «Кримська світлиця» на 2011 рік по місяцях (вартість передплати на 1 місяць – 7,00 грн)																							
	<table border="1"> <tr> <td>1</td><td>2</td><td>3</td><td>4</td><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>8</td><td>9</td><td>10</td><td>11</td><td>12</td> </tr> <tr> <td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td> </tr> </table> <div style="text-align: right;">Сума, грн _____</div> <p>Платник (підпис) _____</p>	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12													

«А СЬОГОДНІ РАДІСТЬ – МИ ОТРИМАЛИ ПЕРШИЙ ВІДНОВЛЕНИЙ НОМЕР РІДНОЇ ГАЗЕТИ!»

Шановна редакціє, доброго дня!
Передплачуємо «Кримську світлицю» з 1992 року. Майже все читаємо, все цікаво, а «Джерельце» використовуємо на уроках. Як сумно, що майже 2 роки ми її не одержували. А сьогодні радість, – ми отримали перший відновлений номер рідної газети, а то був якийсь журнал, а не газета. Наші учні брали участь у конкурсах: «Кримчаночка», «Ми діти твої, Україно» та інших, але все це пропало. Звертаємось до видавця ДП «Газетно-журнальне видавництво» при Міністерстві культури і туризму України: збережіть «Кримську світлицю», яку ми мали з 1992 року. Не потрібно боятися України української, патріотичної. Не потрібно боятися українців-патріотів. Патріотизм – це велика духовна сила, без нього не може існувати жодна держава. Патріотизм народжує героїв, митців. Без відродження духовності, культури, мови, патріотизму Україна не зможе стати економічно сильною, цивілізованою європейською державою. Тож мусимо всі бути її патріотами...
*Борітеся – поборете
Вам Бог помагає!*

*За вас правда, за вас слава,
І воля святих!*
Тарас Шевченко
Отож, зі святом першого номера «Кримської світлиці»! Будемо завжди разом!
Валентина КОВАЛЕНКО,
вчителька Сімферопольської школи-ліцею № 3.
* * *
Вельмишановні українці сонячного Криму!
Ось ми дочекалися світла в наших родинах з появою рідної газети «Кримська світлиця». Велика подяка всім тим, хто відстояв для нас право бути українцями, жити сучасністю, пізнавати історію і звичай українського народу.
За часів Петра I заборонялось писмо українською мовою, та і зараз у наше XXI століття деякі «чорні люди» в Криму намагалися закрити наше слово, нашу пісню, нашу гордість. Ганьба їм всім!
Ми бажаємо «Світлиці» бути такою, якою була раніше – 2 роки тому, в якій наше слово було і буде жити до віку – щирим, правдивим і миролюбним.
Наталка УРСОЛ.
м. Сімферополь,
вул. Тарабукіна, 24.

Для того, щоб передплатити газету «Кримська світлиця», необхідно: заповнити квитанцію, сплатити в будь-якому банку, надіслати копію оплаченої квитанції: поштою – 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; факсом – (044) 498-23-63, 498-23-64; електронною поштою – sydorenko.iryua@gmail.com. Щодо передплати звертатися до Ірини Сидоренко. Тел./факс: (044) 498-23-64.
НА 2012 РІК «КРИМСЬКУ СВІТЛИЦЮ» ВЖЕ МОЖНА БУДЕ ПЕРЕДПЛАТИТИ У ПОШТОВИХ ВІДДІЛЕННЯХ.
ПОТОЧНІ НОМЕРИ ГАЗЕТИ МОЖНА ОТРИМАТИ ТАКОЖ І В РЕДАКЦІЇ. КОНТ. ТЕЛЕФОНИ: (0652) 51-13-24, 51-13-25.